06-12-2010

CHRISTELIJKE HOGESCHOOL EDE

NIEUWE VORMEN VAN KERK-ZIJN

Naam:	**Mieke Groenewegen**
Opleiding:	**journalistiek**
Klas:	**J4A Geschreven Pers**
Afstudeerbegeleider:	**Tjirk van der Ziel**
Datum:	**06-12-2010**

Buiten de christelijke subcultuur experimenteren met kerk-zijn

070017

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave p. 2

Hoofdstuk 1. Portrettenreeks p. 3

1.1 Portret 1: Peter Tuin p. 3
1.2 Portret 2 : Franck Ploum p. 6
1.3 Portret 3: Annemarie de Groot p. 9
1.4 Portret 4: Daniël Drost p. 12
1.5 Portret 5: Annemiek Funneman p. 14

Hoofdstuk 2. Opiniërend achtergrondartikel p. 17

Hoofdstuk 3. Verantwoording p. 23

3.1 Aanleiding p. 23
3.1.1 Motivatie onderwerp p. 23
3.1.2 Journalistieke relevantie p. 23
3.2 Focusfase p. 24
3.3 Literatuurfase p. 25
3.3.1 Kerk en samenleving p. 25
3.3.2 Emerging church p. 27
3.3.3 Bronvermelding p. 32
3.4 Praktijk oriëntatiefase p. 33
3.4.1 Inzichten praktijkbezoeken p. 33
3.4.2 Focusfase p. 36
3.5 Praktijk uitvoeringsfase p. 37
3.5.1 Genre p. 37
3.5.2 Invalshoek p. 37
3.5.3 Geïnterviewden p. 41
3.5.4 Opdrachtgevers p. 43
3.5.5 Werkwijze p. 44
3.6 Journalistieke conclusies p. 46

Hoofdstuk 4. Persoonlijk nawoord p. 48

Hoofdstuk 5. Bijlagen p. 49

5.1 Opzet portrettenreeks p. 49
5.2 Opzet opiniërend achtergrondverhaal p. 52

Hoofdstuk 1.Portrettenreeks

1.1 Portret 1: Peter Tuin

Aantal woorden: 808

Christenen die buiten de christelijke subcultuur zoeken naar wat kerk-zijn in deze tijd betekent. Zowel op protestants als op katholiek vlak is er beweging. In dit eerste portret uit de serie 'christenen in het wild' is Peter Tuin aan het woord. Hij zet vraagtekens bij de stellige uitspraken van de kerk en zoekt naar de waarheid over het christelijk geloof in deze tijd.

'Geloven is hopen dat het waar is, niet het zeker weten'

De sprong maken over een grote kloof

Door Mieke Groenewegen

Geloven is toch het zeker weten van dingen die je niet kunt zien? De 36-jarige Peter Tuin, zittend op een zwarte bank voor een witte muur in zijn huiskamer in Rotterdam-Zuid, ziet dit anders: "Ik twijfel continu. Geloven is hopen dat het waar is; dé waarheid bestaat niet".

Peter groeide op in een traditioneel gereformeerde kerk, waar hij ervoer dat het vooral over de leer ging en niet over hoe je moest leven als christen. "Ik vond het maar een dode bedoening. Er waren maar een paar mensen in de kerk waaraan ik kon zien dat het geloof voor hen betekenis had. Carrière maken was niet belangrijk, ze waren gastvrij en hadden oog voor de ander." Hij had het idee dat het voor veel mensen niet uitmaakte wat je de rest van de week deed. Als je gedoopt was en belijdenis had gedaan, hoorde je erbij.

'Als je blijft twijfelen houd je alleen een verbrande akker over'

Ontdekkingstocht

Samen met zijn vrouw ging hij, buiten de traditionele kerk, op zoek naar een relatie met God. Ook zochten ze nachtenlang naar antwoorden op hun vragen over kerkelijke uitspraken over het avondmaal en de kinderdoop. Ondanks dat Peter steeds minder dingen zeker wist, werd zijn overtuiging van het bestaan van God sterker. Door kritische vragen te stellen verloor hij de ballast die aan zijn geloof was gaan kleven: "Is het echt zo belangrijk om te weten of Adam en Eva ooit echt in de Hof van Eden hebben rondgelopen?". Zo kwam hij tot de kern waar het volgens hem werkelijk om draait: "Het gaat om wat God ons door dit verhaal wil laten zien, over wie wij zijn, wat onze oorsprong en bestemming is en wie Hij is". Deze kernzaken krijgen steeds meer diepgang.

Peter ziet de waarheid als dynamisch: "De waarheid is niet te vangen in een kooitje maar is een ontdekkingstocht." Wel zoekt hij de waarheid vanuit zijn christelijke, gereformeerde traditie. "Je hebt altijd een traditie waaruit je voortkomt. Het gevaar van blijven twijfelen en deconstrueren van de waarheid is dat je alleen nog maar een verbrande akker overhoudt.

Dat is triest." Daarom moet hij er telkens voor kiezen om te geloven: "Sommige zaken zijn niet beredeneerbaar en gewoon waar. Ik heb het geloof vastgepakt, de sprong gemaakt over een grote kloof van dingen die ik niet zeker weet."

Voor hem staat vast dat de Bijbel het verhaal van God en de mens is, dat God goed is, en dat het Koninkrijk van God komt en er al deels is.

"Net als de Waarheid, moet je het Koninkrijk van God zoeken. Het is een compleet andere wereld. Door antwoord te geven op de vragen van deze tijd en afstand te doen van de absolute waarheid kunnen we het Koninkrijk verspreiden."

Vissen, geen vissers

Peter bezocht al zeven jaar geen kerk. Toen de charismatische gemeente waar hij twee jaar lid was, werd opgeheven, besloot hij bewust zich niet aan te sluiten bij een gevestigde kerk, maar te ontdekken wat kerk-zijn in deze tijd betekent. Sinds kort doet hij dit met nog tien andere christenen. Op dit moment zijn ze nog een groep zoekers. Maar het groepje streeft ernaar helemaal in de wereld te staan en het Koninkrijk van God te verspreiden. "Dit doen we niet door als vissers een net uitgooien en een paar vissen op het droge, de kerk, halen. We willen zelf vissen onder de vissen worden." De groep zoekt het niet in preken of evangeliseren maar in levensstijl en handelen, om zo te laten zien dat ze christen zijn. Peter: "We hebben het verlangen op te komen voor de zwakkeren en de behoeftigen te helpen. Dat is vaak heel simpel: iemand helpen zonder er zelf belang bij te hebben of bijvoorbeeld meewerken met de voedselbank."

'De kerk moet uit de mindset van de absolute waarheid stappen'

Hoop

Aan de witte muur achter Peter hangt een kunstwerk, door hemzelf gemaakt. Een zwart poppetje kijkt om zich heen: zoekend naar de waarheid, zoekend naar waar hij hoort te wandelen als christen, zoekend naar het Koninkrijk van God in deze samenleving. "Je vraagt je weleens af waar het Koninkrijk is, maar je ziet sprankjes hoop. Bijvoorbeeld als je ziet dat mensen de zwakkeren helpen, de ander tot zijn recht laten komen, en zorgen voor de schepping." Hij ziet het Koninkrijk van God tegenover deze wereld die draait om macht, controle, hebzucht, slavernij, uitbuiting, angst en liefdeloosheid. "Wij vertellen een ander Verhaal en handelen vanuit liefde, zonder mensen af te wijzen." Met de gemeenschap wil Peter een alternatief zijn. "Het zou mooi zijn dat als mensen naar ons kijken, ze hoop krijgen

en zicht op een betere wereld die eraan komt."

Dit Verhaal, de boodschap van Jezus, ziet Peter breder dan de vergeving van zonden: "Jezus verlost de wereld ook van onrechtvaardigheid, milieuproblemen en de slechtheid in de mens zelf. De kerk heeft daar oog voor gekregen en het wordt tijd om daar iets mee doen." De gemeenschap is een plaats waar mensen niet veroordeeld worden, maar waar iedereen welkom is. "Kerken hebben nog steeds de mindset van de absolute waarheid. Terwijl de kerk het niet meer voor het zeggen heeft in de maatschappij, zoals vroeger. Ze moet het verhaal van Jezus opnieuw vertellen, in deze tijd, antwoorden geven op de vragen van deze tijd."

1.2 Portret 2: Franck Ploum

Aantal woorden: 819

Christenen die buiten de christelijke subcultuur zoeken naar wat kerk-zijn in deze tijd betekent. Zowel op protestants als op katholiek vlak is er beweging. In dit tweede portret uit de serie 'christenen in het wild' is katholiek Franck Ploum aan het woord. Met Ekklesia Breda is hij bezig met het navolgen van Jezus in het dagelijks leven.

Navolging van Jezus is gerechtigheid doen

Solidair zijn met mensen aan de rand

Door Mieke Groenewegen

Een rustige, lichte ruimte met kunststof kozijnen. Door de ramen van het vernieuwde klooster is de oude muur van één van de kloosters in Steyl, bij Venlo, duidelijk te zien. De 42-jarige theoloog Franck Ploum is betrokken bij Ekklesia Breda, een oecumenische geloofsgemeenschap, niet erkend door de Rooms-katholieke kerk, waar veel aandacht is voor geloven doordeweeks.

De boodschap van de bevrijdende God die tastbaar is geworden in Jezus. Dat is volgens Franck het evangelie van Jezus. "Wat Jezus bijzonder maakt is dat Hij solidair is met iedereen aan de rand van de samenleving. Hij toonde aan weduwen, tollenaars en vluchtelingen het beeld van de bevrijdende God. Jezus is het beeld van een God die mensen oproept om te bevrijden van onrecht, armoede en onderdrukking. Als taak voor christenen ziet Franck: omzien naar je naaste, het evangelie omzetten in concrete daden, geloven op maandag. "Het tweevoudig gebod is de kern van het christen-zijn: God liefhebben en je naaste die is als jezelf. Het tweede is een vervulling van het eerste: "In de Joodse traditie is God liefhebben Thora doen. En als je de Thora volgt, doe je gerechtigheid."

'Het gaat om geloven op maandag'

Als kind leerde hij al, onder meer in de Parochie waar de Franciscanen voorgingen, dat je geloof zichtbaar wordt in je daden. Zij hadden oog voor zwakkeren in de samenleving en kwamen op voor gerechtigheid. In die tijd was de werkloosheid hoog door het sluiten van de mijnen in de Oostelijke mijnstreek, een streek Zuid-Limburg, waaronder Kerkrade, Heerlen, Brunssum en Landgraaf vallen. De paters startten met jongerenprojecten en -pastoraat. Toen

hij twaalf jaar was namen de paters van de Sociëteit voor Afrikaanse Missiën de parochie over. “We gingen op bezoek bij zuster Judith die 25 jaar lang in Papoea-Nieuw Guinea had gewerkt in een ziekenhuis.” Dat was een eyeopener: “Daar ging het verhaal in de kerk, het evangelie, over.” Wat Franck zowel bij de paters als bij deze zuster terug zag, is dat navolging van Jezus te maken heeft met gerechtigheid doen.

Vluchteling

Na zijn studie theologie aan de Universiteit van Theologie en Pastoraat in Heerlen werd hij pastoraal werker in het Bisdom Breda. “De toenmalige bisschop Ernst en zijn opvolger Muskens stimuleerden parochies om kerk te zijn op maandag en vonden oecumenische vieringen belangrijk.” Die vieringen waren belangrijk om het geloof te verbinden met de samenleving. “Mensen uit de parochie zaten in een multidisciplinair team met artsen, maatschappelijk werkers en buurtwerkers.” Toen ze merkten dat asielzoekers regelmatig in de bossen sliepen omdat ze aankwamen op een tijdstip dat het asielzoekerscentrum al gesloten was, zetten ze de deuren van de kerk open en voerden ze gesprekken met de gemeente. “Geloven is verbonden met maatschappelijke en politieke betrokkenheid.”

Christenen hebben volgens Franck de taak om vanuit Bijbelse inspiratie en navolging van Jezus bij te dragen aan een samenleving waarin mensen gerespecteerd worden en mensen opgenomen worden in een sociaal verband. Ze moeten verantwoordelijkheid nemen voor wat er in hun omgeving gebeurt. “Ik probeer iets waar te maken van Jezus’ levenswijze, solidair te zijn met de mensen aan de rand.” Zo denkt hij nu met de gemeente Dordrecht mee over homo-emancipatie en de kerk. Daarbij gaat het erom dat je vanuit je christelijke overtuiging doet wat er van je gevraagd wordt. “Het doel is niet dat je te koop loopt met je geloof.”

‘Gods Koninkrijk realiseert zich in het hier en nu’

Heimwee

Franck is na dertien jaar gestopt met parochiewerk en gestart met de Ekklesia Breda, een oecumenische gemeenschap die maandelijks samenkomt. “In de parochies was alles sterk gericht op het overeind houden van de parochie en minder op het verspreiden van de boodschap van de bevrijdende God. De vorm is belangrijker geworden dan de inhoud.” De katholieke kerk staat niet in de samenleving: “De kerk als instituut voelt zich bedreigd, roept vanuit de verte dat ze het ergens niet mee eens is, maar gaat het gesprek niet aan.” Als antwoord op de veranderende maatschappij geeft ze traditie, geen vernieuwing. Als voorbeeld noemt hij de mis in het Latijn waarbij de priester met de rug naar de mensen staat. De huidige paus heeft deze weer toegestaan. “Heimwee is een slechte raadgever, het sluit de deuren naar de toekomst en het Koninkrijk van God. Maar het Koninkrijk realiseert zich juist in het hier en nu.”

Het verhaal van God en de mens moet naar deze tijd worden vertaald. “Jezus deed dat ook in zijn tijd. Als kerken dit niet doen, zal hun betekenis afnemen en zullen ze verder slinken.” Franck: “De kerk moet met beide benen en handen in de samenleving staan, met het gezicht

naar de maatschappij.” In de ecclesia legt hij uit wat de boodschap uit de Schrift betekent voor je visie op de samenleving en hoe je daaraan kunt bijdragen. Ekklesia Breda heeft nu alleen nog maandelijkse vieringen, maar er zijn plannen voor een Bijbels leerhuis, waar mensen hun geloof kunnen verdiepen, en werkgroepen. “Die zijn nodig om het geloof nog praktischer handen en voeten te geven, bijvoorbeeld door te helpen bij de nacht- en daklozenopvang en de kerk een gastvrije plek te laten zijn waar iedereen welkom is.”

1.3 Portret 3: Annemarie de Groot

Aantal woorden: 813

Christenen die buiten de christelijke subcultuur zoeken naar wat kerk-zijn in deze tijd betekent. Zowel op protestants als op katholiek vlak is er beweging. In dit derde portret uit de serie 'christenen in het wild' is Annemarie de Groot aan het woord. In de Oase Soest, een inmiddels bekende emerging church, is zij bezig met nieuwe vormen van kerk-zijn.

Vertrekken uit de ivoren toren en in de wereld staan

Door Mieke Groenewegen

'Bless the Lord my soul and bless His holy Name. Bless the Lord my soul, who leads me into life.' Vierstemmige klanken vullen de bossen van Oploo. Rond een knapperend haardvuur vindt een viering van de Oase Soest plaats. De 41-jarige Annemarie de Groot is een van de deelnemers.

Annemarie de Groot: "Hier, in de Soesterduinen, hebben we een tijdje geleden met de Nomaden een meditatieve wandeling gemaakt. We hebben in de duinen avondmaal gevierd en je kon je zorgen op een kaartje schrijven en die aan een ballon oplaten. Het was echt bijzonder."

Zeven jaar geleden bij de première van de film *The Passion of the Christ* viel het kwartje en besloot ze om de gevestigde kerk, de Nederlands Gereformeerde Kerk in Baarn, te verlaten. "Ik realiseerde me dat, als ik zou blijven ik mensen meer zou dienen dan God. Ik zou me teveel aanpassen en zo mijn passie om christen te zijn in deze wereld en mijn visie om als christenen niet langer in een ivoren toren te zitten, tekort doen. Je kunt blijven navelstaren, maar dan ben je niet bezig met de dingen waarmee je bezig moet zijn. Daar buiten is een wereld die verloren gaat."

Matrix

In de traditioneel gereformeerde kerk waar zij kwam ervoer ze hiervoor te weinig ruimte: "Zes dagen leefde ik vanuit mijn passie, de zevende dag moest ik mijn mond houden." Ze vindt dat de kerk er voor de wereld is, maar zag de kerkdeuren niet naar buiten openstaan. Daar wilde ze iets mee doen, maar de initiatieven die zij met een aantal andere 'bevlogen, enthousiaste' mensen startten, zoals een jeugddienst, werden bestempeld als 'te evangelisch'. Ze zag dat de liturgie niet aansloot bij deze tijd, maar vond geen ruimte om samen over een andere invulling na te denken.

Annemarie voelde zich zoals Neo uit de film *The Matrix*. "Hij koos voor de pil waarmee hij

uit het systeem kon stappen. Dat deed ik ook. Ik stapte uit een systeem waar, naar mijn gevoel, te vaak menselijke waarheden tot norm werden verheven. Wij konden ervoor kiezen om te blijven, te botsen en geen vrucht te dragen, of om elkaar in de waarde te laten en in liefde uit elkaar te gaan." Het was een lastige keuze. Maar: "Als ik daar bleef, zou ik niet aan de slag gaan met wat God van me vroeg: experimenteren met kerk-zijn in deze tijd."

'Ik diende mensen meer dan God'

Zintuigen

Samen met nog zes dertigers die uit dezelfde kerk waren weggegaan, zocht ze naar een manier van kerk-zijn die aansluit bij deze tijd. Daaruit is de Oase ontstaan. Ze eten samen om het leven te delen en betrokken te zijn op elkaars leven. En voordat de viering begint is er een moment om tot jezelf te komen. In de kapel zijn verschillende 'hoekjes' gecreëerd. Zo kunnen mensen in het 'knip- en plakhoekje' iets creatiefs doen met het thema en in het Bijbelhoekje teksten over het thema lezen. "Het is goed dat je intellect wordt aangesproken, maar sommige mensen worden juist geraakt door beelden, muziek of kunst. Daarom proberen we alle zintuigen aan te spreken."

Annemarie sluit haar ogen als de tenor de eerste klanken van 'Jesus, le Christ' inzet. "De vorm die we nu gebruiken sluit bij ons aan en we zien dat het ook onze niet-christelijke vrienden, buren en kennissen aanspreekt." Daardoor vindt Annemarie het tegenwoordig ook makkelijker om mensen uit te nodigen voor een viering. "Ik ben nu niet bang meer of ze het jargon wel begrijpen of wat ze zouden vinden van het orgel." Daarmee wil ze niet zeggen dat de aanpak van de gevestigde kerk niet goed is: "Iedereen is uniek. De één voelt zich prettig in een vastomlijnde samenkomst, de ander juist meer bij een vrije vorm. Het hangt af van je persoonlijkheid."

Uitgestrooid zout

Waar ze eerst het zout in het potje was, heeft ze nu het idee dat ze uitgestrooid zout is. "Mijn leven doordeweeks en op zondag is één. Als ik doordeweeks merk dat iemand op zoek is naar zingeving, nodig ik hem of haar bijvoorbeeld uit voor de Oase." In de Oase moedigen ze elkaar aan om na te denken over hoe je je leven als christen invult. Ook zoeken ze naar mogelijkheden om hun geloof concreet handen en voeten te geven. Zo wandelt Annemarie elke week met een oude meneer die anders nooit buiten komt. Contact met andersdenkenden vinden ze belangrijk. "Vroeger dacht ik dat homo-zijn niet kon omdat de kerk het afkeurde, nu zie ik mensen als mens, zonder oordelende bril." Annemarie heeft meerdere homo's in haar kennissenkring. "We delen ons leven en praten over waarom we bepaalde keuzes maken. Dat is een enorme verrijking van mijn leven en mijn geloof."

'Mijn leven doordeweeks en op zondag is één'

"De Oase leeft, bruist en verandert." Annemarie weet niet waar ze over vijf jaar is: nog steeds bij de Oase of in een gevestigde kerk. "Bij wijze van spreken wonen we dan aan de

andere kant van het land, waar we wel een gevestigde kerk vinden waar we de ruimte krijgen om te experimenteren en onze gaven en talenten in kunnen zetten. Wat nu goed is, is goed voor nu. Wat over vijf jaar komt, is voor dan goed."

1.4 Portret 4: Daniël Drost

Aantal woorden: 814

Christenen die buiten de christelijke subcultuur zoeken naar wat kerk-zijn in deze tijd betekent. Zowel op protestants als op katholiek vlak is er beweging. In dit vierde portret uit de serie 'christenen in het wild' is Daniël Drost aan het woord. In een achterstandswijk brengt hij het evangelie in de praktijk.

'Leven in de wereld en niet in een universum'

Het evangelie belichamen in een achterstandswijk

Door Mieke Groenewegen

Daniël Drost zegt een straatmuzikant gedag op het winkelcentrum in de Amersfoortse wijk Kruiskamp. De man werpt hem een hartelijke, brede lach toe. Sinds een jaar woont de 31-jarige theoloog samen met zijn vrouw en twee kinderen in deze achterstandswijk. Daar bouwt hij aan een christelijke gemeenschap en leeft hij het evangelie uit, want daar vraagt deze tijd om.

"Jezus vraagt van ons een nieuwe levensstijl: het leven delen, elkaar vergeven en afstand doen van geld en bezittingen."

'Way of life'

Vanaf zijn vijftiende was Daniël al betrokken bij evangelisatie. Elke zomer ging hij samen met een team in zijn woonplaats Venlo de straat op om te evangeliseren. Na zeven jaar zag hij deze vorm van evangelisatie niet meer zitten. "De goede doelenorganisaties gingen de straat op en namen onze plaats in. Mensen reageerden meer afwerend als ze werden aangesproken." Ook miste hij het vriendschapsaspect waarbij je iemand kent en vanuit die relatie praat over het geloof, zoals in het contact met niet-christelijke klasgenoten. Evangelisatie kreeg een andere betekenis, het verschoof van rationeel inzicht naar de praktijk.

Daniël: "Het evangelie veranderde van een 'set of ideas' in een 'way of life'. Je kunt wel vertellen aan een niet-christen dat zijn zonden zijn vergeven, maar dat zijn abstracte woorden. Het wordt pas concreet als je laat zien wat het is om te leven vanuit de gedachte dat je vergeven bent, als je daden verbindt aan jouw realiteit." Want het evangelie bestaat volgens Daniël niet alleen uit woorden, maar vooral uit leven, kracht en getuigenissen. "In de Bijbel is dat ook zo. De mensen zagen dat Jezus opgestaan was, ze zagen dat Hij zieken genas en demonen uitdreef."

Authentiek

Toen hij klaar was met zijn studie theologie vroeg een Baptistenvoorganger hem mee te denken over hoe je kerk kunt zijn in de achterstandswijk Kruiskamp. Daniël was meteen

enthousiast. “Toevallig had ik de week ervoor nog een meisje naar Kruiskamp verhuisd en viel het me op wat een leuke wijk het is. Er gebeurt veel en de mensen zijn veel op straat.” Zowel zijn vrouw als hij had de roeping van God ervaren om een gemeente te stichten. Toen dit op hun pad kwam, waren ze het er al snel over eens dat ze op dit verzoek moesten ingaan.

‘Het evangelie is een totaalpakket’

Samen met vier anderen werd Stichting Kruiskamp opgezet. Ze leven in een christelijke gemeenschap. “Christenen kiezen meestal één aspect uit het evangelie: de vergeving van zonden. Maar het evangelie is een totaalpakket. Jezus roept ons op tot naaktheid, als hij zegt dat iemand die geen afstand doet van zijn bezit, niet zijn leerling kan zijn. Hij vraagt van ons een nieuwe levensstijl: het leven delen, elkaar vergeven en afstand doen van geld en bezittingen.” Dit brengen ze in praktijk door spullen te delen en niet teveel te hechten aan geld. Ze hebben de sleutel van elkaars huizen, lenen regelmatig elkaars auto, delen boeken en cd’s en op dit moment ook de wasdroger, omdat die van Daniël kapot is. Ze weten van elkaar ook wat hun inkomsten en uitgaven zijn. “Als jij geld hebt en de ander krap bij kas zit, dan geef je. Is het andersom, dan ontvang je.” Daarbij controleren ze elkaar niet, maar vertrouwen ze elkaar.

Jezus op aarde

Vanuit die gemeenschap proberen ze te laten zien wat het betekent om Jezus te volgen. “We willen het evangelie belichamen in de wereld en zo een voorbeeld zijn. We moeten niet denken in twee fronten: de kerk tegenover de wereld, maar we horen zoutkorreltjes in de wereld te zijn die langzaam alles doortrekken.” De teamleden leven samen met de mensen in de wijk, leren ze kennen, en horen en zien wat ze nodig hebben. “Vorig jaar waren er meerdere ouders uit de wijk die vertelden het jammer te vinden dat hun kinderen de verhalen uit de Bijbel niet kennen doordat ze naar een openbare school gaan. Wij hebben toen een kinderkerstfeest georganiseerd.” Toen ze merkten dat veel kinderen zich vaak verveelden, is Daniël gestart met Capoeirales in de speeltuin. Capoeira is een Braziliaanse vecht-dans op muziek waarbij aanvals- en verdedigingstechnieken worden geoefend. “Nu zien we dat ze het leuk vinden om samen te spelen en iets te leren”.

‘Niet denken in fronten, maar zoutkorreltjes in de wereld zijn’

In Kruiskamp wonen veel gebroken gezinnen, is de werkloosheid hoog en hebben veel mensen een jeugdzorgverleden die niet weten hoe ze hun kinderen moeten opvoeden en liefhebben. De kerk zou daar iets mee kunnen doen. “De kerk moet ontdekken wat het evangelie op een bepaalde plaats betekent. Een jongetje van vier jaar dat nooit liefde heeft gekend, moet je eerst liefde geven voor hij kan begrijpen wat de boodschap van Jezus inhoudt.” Daniël vindt dat de kerk bedoeld is als Jezus op aarde: toegewijd aan de Vader, laagdrempelig naar anderen, vooral naar mensen die hun leven niet op orde hebben. De gevestigde kerken leven volgens Daniël te veel in hun eigen wereldje. “Jezus vraagt van ons om niet in ons eigen universum te leven, maar in de wereld. Als mensen je zien leven, merken ze daarin iets van Jezus.”

1.5 Portret 5: Annemiek Funneman

Aantal woorden: 835

Christenen die buiten de christelijke subcultuur om zoeken naar wat kerk-zijn in deze tijd betekent. Zowel op protestants als op katholiek vlak is er beweging. In dit vierde portret uit de serie 'christenen in het wild' is Annemiek Funnema aan het woord. Zij is spiritueel op zoek en gaat regelmatig naar Blooming People Nomaden Utrecht.

'We zijn één groep zonder één mening als doel'

Door Mieke Groenewegen

Om wat ruimte te maken op de zelfgemaakte houten tafel legt de 25-jarige Annemiek Funneman haar Happinez-agenda aan de kant. Annemiek weet nog niet precies waarin ze gelooft. Sinds kort komt ze bij Blooming People Nomaden Utrecht, een nieuwe vorm van kerk-zijn.

Een warme gemeenschap, mensen die vanuit hun geloof omzien naar hun buurman, geven, vergeven en begaan zijn met de wereld om hen heen. Dit vindt Annemiek mooi aan het christelijk geloof en dat vindt ze bij de Nomaden. Samen met haar vriend, die in een traditionele gereformeerde kerk opgroeide, is ze daar een aantal keren geweest. Ook bezocht ze jeugdkerken, evangelische gemeentes en christelijke jongerenfestivals. Maar: "In de kerk had ik vaak het idee dat er een wolk boven mijn hoofd hing met 'Hier hoor ik niet'. Veel van de dingen die worden verteld begrijp ik niet, omdat ik de Bijbelverhalen niet ken.

'In de kerk hing een wolk boven mijn hoofd met 'Hier hoor ik niet'

Open-minded

Blooming People Nomaden Utrecht is anders. Het is geen 'standaard' kerk. De gemeenschap is bedoeld voor iedereen die op zoek is naar de zin van het leven. Twee keer per maand eten de deelnemers samen bij iemand thuis en delen ze het geloof, maar ook hun twijfels en ongeloof. Blooming People, waaronder de Nomaden valt, wil een netwerk creëren dat inspirerend is voor de stad, waar mensen elkaar ontmoeten. Twee jaar geleden is Blooming People opgericht, in samenwerking met de Protestantse Gemeente Utrecht. Er komen zowel mensen die naar een gevestigde kerk gaan, als niet-kerkgangers.

Annemiek is de enige zonder christelijke achtergrond, maar zegt wel een christelijk referentiekader te hebben. "Ik heb geen band met de Bijbel en de kerk, maar sta wel open voor het geloof in God." Daarom ervaart ze met de anderen veel raakvlakken: "We staan op dezelfde manier in het leven: open-minded met een moderne kijk op zaken, en we houden allemaal van toneel. We zijn één groep, maar hebben niet als doel dat we één mening moeten hebben". Het is anders dan de kerken die ze heeft gezien: "Het is lekker in het heden, we bespreken thema's van deze tijd zoals de multiculturele samenleving, zijn ook gewoon een gezellige club vrienden en niets staat vast. "De ene keer hebben we een concreet thema, de

andere keer blijft het bij een barbecue."

Stepdance

Annemiek is zeer vrij opgevoed. Haar vader geloofde niet. Haar moeder was streng gereformeerd maar heeft zich daartegen afgezet. Als klein meisje was Annemiek wel bezig met het geloof: ze woonde op een boerderij in Houten en haar buurmeisjes behoorden bij de rechterflank van de gereformeerde gezindte.

Annemiek Funneman over Blooming People Nomaden Utrecht: "Het is lekker in het heden, we bespreken thema's van deze tijd zoals de multiculturele samenleving, zijn ook gewoon een gezellige club vrienden en niets staat vast.

'De kerk gaat teveel over mensen overtuigen'

Met hen had ze het regelmatig over God. "Dan keken we naar de lucht en zij mijn vriendinnetje: 'Daar boven is de HEERE God'. Ik was erg nieuwsgierig, rende naar mijn moeder om haar te vragen of dat zo was." Haar oma vertelde verhalen uit de Bijbel, ze baden voor het eten en zeiden een christelijk gebedje op voor het slapen gaan.

Als jong meisje had ze een passie voor dansen. Toen ze twaalf jaar was kwam ze via een vriendinnetje bij een Stepdancegroep van een gereformeerde kerk. In die tijd volgde ze ook catechisatie: "Het was gezellig, er stond lekker eten klaar en ik vond het altijd interessant." Maar na drie jaar werd het haar te serieus. De Bijbelstudie na het dansen werd langer en de groep ging evangeliseren op het Utrechtse winkelcentrum Hoog Catharijne: "Zo van: 'Jo, ken jij Jezus al?'" Annemiek begreep daar niets van en stopte met de dansgroep. Toen ze op haar achttiende naar een theaterschool in Zwolle ging, kreeg ze een vriendin uit de rechterflank van de gereformeerde kerk die sterk in termen van goed en kwaad dacht. "Toen was ik dankbaar en blij met mijn vrije opvoeding."

'Ik heb de ambitie om goed te doen, niet om christen te worden'

Inspiratie

De traditioneel gereformeerde kerken waar Annemiek is geweest spraken haar niet aan. "Ik had het idee dat me de les werd gelezen. Dan staat er een man in een pak vooraan, verheven boven de rest. Dat vind ik irritant. Ook begreep ik vaak niet wat er werd gezegd." De diensten waren niet inspirerend, overal had ze het idee dat ze op een bepaalde manier moest

denken en een keuze voor God moest maken. “De kerk gaat teveel over mensen overtuigen van de waarheid volgens die kerk.” De Nomadengroep is heel anders. “We denken na over de diepere zaken van het leven en praten er samen over.”

Bij de Nomaden is ze bezig met een zoektocht naar wat ze hier op aarde doet, en of er meer is tussen hemel en aarde. Het christendom vindt ze daarbij interessant, maar nog niet dé weg die ze zal volgen. “Ik ben niet honderd procent ervan overtuigd dat er een God is, maar ik hoop op een geloof en een overtuiging waardoor ik dingen goed kan doen voor de mensen om mij heen. Ik wil met mijn naaste bezig zijn en mensen helpen hun talenten te ontwikkelen.” Ze zegt niet de ambitie te hebben om christen te worden, wel om goed te doen. Die ruimte krijgt zij van de andere leden van de Nomadengroep.

Hoofdstuk 2. Opiniërend achtergrondverhaal

Aantal woorden: 2337

‘Experimenten hebben de kerk nodig om niet uit de bocht te vliegen’

Alleen samen kan de kerk de kloof dichten

Door: Mieke Groenewegen

Traditionele kerken lopen leeg. Wat betekent de kerk nog in deze tijd? Welke relevantie heeft de boodschap van Jezus? De emerging churchbeweging denkt over deze vragen na en experimenteert. Ze zien zichzelf als pioniers, maar zijn zij in staat om de kloof tussen de gevestigde kerken en de seculiere samenleving te overbruggen?

Een elektriciteitsmast met losse draden, losgekoppeld van de omgeving eromheen. Dit beeld van de kerken schetst Otto de Bruijne in zijn boek *De kerk is dood, leve de koning*: “Nu staan ze daar, krachteloos en ontmanteld, zonder enig contact met energiebronnen, zonder enig contact met mensen in huizen en gebouwen die hun kracht vragen… maar toch nog steeds die bordjes. Raak ons niet aan! Wie aan ons komt, speelt met zijn leven!”

Verlies relevantie

Het aantal mensen dat lid is van een kerk loopt terug. Onkerkelijkheid is met 42 procent de belangrijkste stroming. Dat blijkt uit het onderzoek *111 jaar statistiek in tijdreeksen, 1899-2010* van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De overige 58 procent rekent zich nog wel tot een kerkelijke richting. Schrikbarende cijfers als je ze vergelijkt met een eeuw geleden, toen negentig procent van de Nederlanders naar een kerk ging. Geen wonder dat de toekomst van de kerk een hot item is, waarover in alle kerkelijke geledingen wordt nagedacht.

‘Oude kerken zijn gericht op het binnenhouden van de mensen, nieuwe gemeenten op het binnenkrijgen’ (Stefan Paas)

Het CBS erkent een sociale oorzaak van onkerkelijkheid. Door meer welvaart, grote mobiliteit, een hoger opleidingsniveau en de komst van de televisie begon de kerk haar greep op de leden te verliezen. Wellicht speelt de toegenomen mondigheid ook een rol. Als tweede oorzaak ziet zij het functieverlies van het instituut kerk. Nieuwe instituties nemen de rol van kerk en godsdienst over. Denk bijvoorbeeld aan de vroegere rol van de kerk in de armenzorg en het verenigingsleven. James Kennedy zegt in zijn boek *Stad op een berg* dat kerken geen heldere publieke functie meer hebben. Ze worstelen met hun publieke profiel. Ook ziet hij een spanningsveld tussen de kerk als vrijwilligersorganisatie en onderdeel van de civil society, tegenover de kerk als heilsinstituut dat spiritueel gezag wil behouden en daardoor uitstijgt boven het gezag van menselijke organisaties.

'Cultural shift'

Tussen de kerk en de samenleving is een kloof ontstaan. Stefan Paas, bijzonder hoogleraar kerkplanting aan de Vrije Universiteit Amsterdam, vindt dat veel gevestigde kerken gericht zijn op het binnenhouden van mensen en niet zozeer op het binnenkrijgen. Kerken bereiken weinig mensen die anders leven dan zij. "Een kerk met veel jonge gezinnen trekt niet zo snel singles aan. Voor de kinderen is er een goed programma, maar voor de singles is er geen workshop dating." De PKN en de Rooms-Katholieke kerk ziet hij vergrijzen. De kerk in de huidige vorm werkt voor sommigen niet, denkt ook theoloog Robert Doornenbal, die promoveert op het onderwerp leiderschap binnen de emerging church: "Vooral voor de jongere generatie verliest de kerk aan relevantie. Zoals voor de 'cultural creatives': creatieve, kritische, hoogopgeleide jongeren." Hij ziet een diepe 'cultural shift', een verandering van cultuur en mentaliteit. "De cultural creatives stellen vragen, maar de kerk geeft geen antwoorden. Hierdoor verlies je mensen."

'De cultural creatives stellen vragen, maar de kerk geeft geen antwoorden'
(Robert Doornenbal)

Volgens Paas heeft de kerk moeite om mensen die niet opgegroeid zijn in een christelijk milieu te interesseren voor een geloofsgemeenschap. Hij verwijst naar een onderzoek van de Christelijk Gereformeerde Kerk (CGK): "Vorig jaar bekeerden zich vijftig niet-christenen in de CGK. De helft kwam tot geloof in de 180 plaatselijke gemeenten, de andere helft in de vier zendingsgemeentes." Zendingsgemeenten, gemeenten die door nieuwe vormen proberen aan te sluiten bij hun omgeving en zo het Koninkrijk van God verspreiden, slagen er beter in om ongelovigen bij de kerk te betrekken, denkt Paas. "Jonge organisaties zijn flexibeler en gretiger. Nieuwe kerken zijn in beweging en veranderingen kunnen snel doorgevoerd worden, doordat de lijntjes kort zijn."

Gesprek

Zowel binnen als buiten de kerk zoeken christenen naar wat kerk-zijn in deze tijd betekent. De gedachte van het Koninkrijk van God staat daarbij centraal. Na de eeuwwisseling kwam dit gedachtegoed in Nederland op. Christenen gingen zich herbezinnen op het fenomeen kerk en de boodschap van de Bijbel. De emerging church is een internationaal fenomeen, met verschillende benamingen. In Engeland wordt de term 'fresh expressions' gebruikt, in de Verenigde Staten 'missional church' of 'externally focused church'. Alle hebben aandacht voor kerk, context en missie. Doornenbal: "Ze denken na over de roeping voor kerken en christenen in de eenentwintigste eeuw". In tegenstelling tot de Verenigde Staten en Engeland, waar de emerging church een kerkstroming is, blijft het in Nederland vooral bij een gesprek. Doornenbal: "Het is een milieu, een bepaalde manier van denken, spreken en zijn. Een gesprek waarin mensen worden aangemoedigd te ontdekken wat kerk-zijn in de huidige veranderende context betekent."

De gevestigde kerken zijn hier nog te weinig mee bezig. Paas: "De kerk moet met de ogen van een zendeling door de wijk lopen." De context van het evangelie heeft invloed op de missiologie van de kerk, en andersom. Doornenbal: "God heeft Jezus gezonden en Hij stuurt

de kerk ook met een opdracht: het verspreiden van het Koninkrijk van God. Wat dat precies inhoudt, hangt af van de context en heeft gevolgen voor de manier waarop een kerk kerk wil zijn." De pioniers van de emerging church zien niet alleen de verlossing als boodschap van Jezus, maar ook het brengen van het Koninkrijk van God hier en nu. Bas van der Vlies, oud-SGP-politicus, aangesloten bij de Hersteld Hervormde Kerk, zegt in *De kerk is dood, leve de koning* juist dat kerken meer het verhaal van ellende, verlossing en dankbaarheid zouden moeten vertellen. Doordat dit verhaal is ondergesneeuwd, lopen de kerken leeg.

Creativiteit en beleving

Vanuit de focus op het Koninkrijk van God wordt er geëxperimenteerd met nieuwe vormen van kerk-zijn. Doornenbal: "De vorm hangt af van de context waarin je woont en leeft en hoe je daar je roeping ervaart. Daarbij staat de opdracht, het verspreiden van het Koninkrijk van God, centraal. Daniël Drost van Urban Expression Stichting Kruiskamp ging wonen in de Amersfoortse achterstandswijk Kruiskamp om daar een christelijke gemeenschap te vormen en het evangelie uit te dragen. "Je kunt wel vertellen aan een niet-christen dat zijn zonden zijn vergeven, maar dat zijn abstracte woorden. Een jongetje van vier jaar dat nooit liefde heeft gekend, moet je eerst liefde geven voor hij kan begrijpen wat de boodschap van Jezus inhoudt." De gevestigde kerken leven volgens Daniël te veel in hun eigen wereldje. "Jezus vraagt van ons om in de wereld te leven, niet in ons eigen universum . Als mensen je zien leven, merken ze daarin iets van Jezus."

'De kerk moet met de ogen van een zendeling door de eigen wijk lopen'
(Stefan Paas)

In het boek *The emerging church* beschrijft Dan Kimball hoe kerken kunnen aansluiten bij de postmoderne cultuur. Kimball zegt dat postmoderne generaties verlangen God te ervaren tijdens de bijeenkomst. Beleving zou dan ook een belangrijke plaats moeten innemen. Daartoe moet er ruimte zijn voor creativiteit en een besef van mysterie en heiligheid. "Maar je kunt niet spreken van dé postmoderne cultuur", zegt Stefan Paas. "In een oude stadwijk in Den Haag vind je een totaal andere cultuur dan in Amsterdam. Een volkswijk is, met veel werkeloosheid en het leven dat zich op straat afspeelt, de achterkant van de cultuur. Amsterdam is de hippe voorkant. Beide vragen om een andere benadering. Het zingen van Engelstalige liederen werkt bij Via Nova in Amsterdam wel, terwijl bij Villa Klarendal juist eenvoudige liederen in de volkstaal, op de wijs van André Hazes en Frans Bauer aansluiten."

Research and Development

Uit een Amsterdamse bioscoopzaal klinken jazzklanken. Een alternatief geklede vrouw zingt onder het getokkel van een elektrische gitaar heupwiegend een Engelstalig nummer. Muziek van goede kwaliteit speelt een grote rol in Stroom, een kerkplanting van de Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt. De kunstzinnige, creatieve, muzikale Amsterdammers van eind twintig en begin dertig die er komen vragen erom. In de maandelijkse dienst van de Oase Soest, een bekende emerging church, is naast ruimte voor mooie muziek ook plaats voor kunst. Annemarie de Groot van de Oase: "Het is goed dat je intellect wordt aangesproken, maar

sommige mensen worden juist geraakt door artistieke uitingen. Daarom proberen we alle zintuigen aan te spreken." Bij Van der Vlies zullen veranderingen in vorm of liturgie echter geen doorgang vinden. De kerk mag meer naar buiten treden, bijvoorbeeld door eigentijdse taalgebruik, maar Woord en sacramenten moeten centraal blijven staan.

'De emerging church is de Research and Developmentafdeling van de kerk'
(Robert Doornenbal)

De emerging church probeert door de keuze in vormen toegankelijk te zijn voor niet-christenen. De pioniers willen het verschil tussen de kerk en de wereld kleiner maken. Maar lukt dit wel in de praktijk? Robert Doornenbal vindt dit lastig. "Ik weet niet hoeveel mensen er komen zonder christelijke achtergrond. In Via Nova en Villa Klarendal zijn wel wat mensen tot geloof gekomen. Twintigers, dertigers en veertigers die wel geloven maar niet aangesloten zijn bij een kerk vormen een grote categorie." In Engeland en de Verenigde Staten lijken er meer voormalig ongelovigen te zijn in de nieuwe gemeenschappen. Doornenbal noemt het voorbeeld van de Gateway Community Church in Texas van John Burke. "De kerk begon in 1998 met dertig mensen. Nu komen er ruim drieduizend mensen. Een groot deel is daar tot geloof gekomen." Reden kan zijn dat die gemeenschap al iets langer bestaat dan de meeste Nederlandse experimenten.

Johan ter Beek van de Oase Soest meent dat de emerging churches in Nederland nog te weinig aandacht besteden aan het experiment midden in de samenleving. Ze beperken zich nog teveel tot de christelijke subcultuur waaruit ze voortkomen. "De meeste nieuwe vormen van kerk-zijn trekken christenen." Toch moeten we de beweging niet onderschatten: "Dit kan weleens het DNA zijn voor iets nieuws in de toekomst, waarbij de kerk kerk kan zijn voor niet-christenen. Het is nodig dat we de experimenten tijd en credits geven." Doornenbal is het hiermee eens: "We moeten de experimenterende geloofsgemeenschappen de tijd geven. De Nederlandse tak bestaat voor een groot deel uit dromers, in Engeland en de Verenigde Staten waar het al langer aan de gang is, zie je er meer van." Hij ziet de emerging church als de Research and Development afdeling van de kerk. "De R&D-afdeling heeft als taak te onderzoeken en te experimenteren. Dat doet de emerging church ook. Als iets lukt, is dat mooi en neemt een bedrijf het over, als het mislukt niet. Experimenteren kost tijd, geld en dingen kunnen misgaan; dat mag."

'De emerging church is het DNA voor de toekomst'
(Johan ter Beek)

Samenwerken

Er wordt geëxperimenteerd buiten de kerk, en in samenwerking met de kerk. Niet elk experiment is vruchtbaar. Zowel Stefan Paas als Robert Doornenbal is van mening dat nieuwe gemeenschappen het beste kunnen samenwerken met de bestaande gevestigde kerken. Paas: "Kerkverbanden doen er goed aan nieuwe gemeentes te hebben, hierdoor bereiken we meer mensen dan vroeger. Nieuwe gemeenten kunnen de gevestigde kerken ook helpen, met bijvoorbeeld experimenteerruimte op het gebied van liturgie, evangelisatie

en gemeenschapsvormen." Andersom hebben nieuwe gemeenten oude gemeenten nodig voor nuchterheid. "Niet alle experimenten zijn het ei van Columbus, ook al denken de pioniers dat zelf wel."

Robert Doornenbal ziet veel in deze samenwerking tussen nieuwe gemeenten en gevestigde kerken. "Mensen die denken: 'Wij gaan los van de christelijke subcultuur voor onszelf beginnen', zijn naar mijn idee niet zo ver gekomen. Projecten in samenwerking met gevestigde kerken, een mixed economy, zijn duurzamer. De pionier, de 'creative classs' gaat aan de slag met proefprojecten, maar zowel op financieel als op theologisch gebied overlegt hij voortdurend met de gevestigde kerk. Zo hebben ze budget en worden ze theologisch wat meer op de rails gehouden." Dat laatste vindt Doornenbal hard nodig: "Veel pioniers zijn creatief maar geen theoloog. De gevestigde kerk helpt ze om niet uit de bocht te vliegen." Ze hebben weleens niet-Bijbelse gedachten. Deze mixed economy zie je ook veel in het buitenland. "In Engeland zijn emerging churches vaak verbonden aan de Anglicaanse of Methodistische kerk."

'De software is aanwezig, de hardware nog niet'
(Johan ter Beek)

Mainstream?
Het is de vraag of het gedachtegoed van de emerging church al doorwerkt in de Nederlandse kerken. Johan ter Beek ziet meer aandacht komen voor het Koninkrijk van God en wat het betekent om christen te zijn in het dagelijks leven. "Maar tegelijkertijd is er nog weinig ruimte voor nieuwe vormen van kerk-zijn: Waar staat het gebouw? Is het altijd open? Welke kennis heeft de kerk te bieden? De software is aanwezig, de hardware nog niet." Stefan Paas denkt dat het gedachtegoed nog te jong is om mainstream te worden. Hij ziet wel positieve tekenen. Bijvoorbeeld in Via Nova, waarvan hij medeoprichter is. "Een aantal mensen uit traditionele kerken kwam kijken en heeft de positievere formulering over het vieren van avondmaal overgenomen." Uiteindelijk hebben alle nieuwe dingen invloed: "De evangelische beweging was in de jaren zeventig en tachtig ook nieuw. Nu is veel van hen overgenomen door de gevestigde kerken, zoals opwekkingsliederen, kringgebed en bijbelkringen."

Missional denken
Robert Doornenbal denkt dat kerken meer openstaan voor de nadruk op het Koninkrijk van God en het contextueel denken dan je in eerste instantie zou aannemen. In de PKN en de Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt ziet hij dit in toenemende mate. "Door de vergrijzing is de PKN een zinkend schip. Bij de GKV is het niet de afkalving van buitenaf maar van binnenuit: jongeren die wel lid zijn, maar niet komen." Ook op de theologische universiteiten komt het gesprek op gang. "De Theologische Faculteit Kampen heeft sinds kort een master 'Missionaire Gemeente' waar ook het 'emerging' of 'missional' denken in terug komt. De studenten doen mee in het debat. Daar gaat het om. Het maakt dan niet uit dat ze bijvoorbeeld gereformeerd-vrijgemaakt missionair predikant worden." Hij ziet veel visie aan zowel de evangelische als gereformeerde kant, maar zegt dat het tijd kost voordat kerken

veranderen, kerkplantingsprojecten ontstaan en het institutioneel zijn weerslag vindt.

Een kloof is ontstaan: het aantal niet-kerkleden neemt toe. Een afstand die niet zomaar overbrugd kan worden. Ruimte voor experimenteren, het gesprek aangaan en kijken wat de kerk nieuwe energie geeft. Dat is de oplossing. Een nieuwe krachtverdeelcentrale met ondergrondse kabels, buiten de indrukwekkende instituten, dwars door hekwerken en scheidingen tussen kerken heen. Dit ziet Otto de Bruijne gebeuren. God begint opnieuw, als kerken zich concentreren op de kern van het evangelie, op liefde en eenheid. De vraag is of de kerken hiervoor openstaan of dat ze vasthouden aan traditie.

Hoofdstuk 3. Verantwoording

In deze verantwoording zal ik de keuzes verantwoorden die ik heb gemaakt. Allereerst verantwoord ik mijn keuze voor het onderwerp emerging church. Vervolgens zal ik in de focusfase uitleggen hoe ik dit onderwerp heb afgebakend. In het derde hoofdstuk, de literatuurfase, vertel ik welke bronnen ik heb geraadpleegd en welke kennis ik daaruit heb opgedaan die relevant was voor het verdere afstudeeronderzoek. Daarna komt een verslag van mijn ontdekkingstocht in de praktijk. Hoofdstuk 5 is dat waar het uiteindelijk om gaat: de uitvoeringsfase. Waarom heb ik als genre portretten en op basis daarvan ter afsluiting een opiniërend achtergrondverhaal gekozen? Waarom is het Friesch Dagblad een geschikte opdrachtgever? Wat waren de precieze ideeën? Tot slot zal ik vertellen wat ik op journalistiek vlak geleerd heb.

3.1 Aanleiding

3.1.1 Motivatie onderwerp

Als afstudeeronderwerp heb ik de emerging church gekozen. Dit was een onderwerp dat vorig jaar ter sprake kwam in een van de lessen van Robert Doornenbal, tijdens de verdiepingsminor Cultuur en Religie. Het onderwerp interesseert mij omdat ik me zorgen maak over de leegloop van de kerken. Ik denk dat het goed is om ons te bezinnen op het concept kerk. Ik heb het idee dat veel niet-christenen er niet aan denken om naar de kerk te gaan, de kerk spreekt hen niet aan. De emerging church ziet zichzelf als oplossing, maar in hoeverre is zij dat ook? Het begrip emerging church is in mijn (christelijke) omgeving nog vrij onbekend. Daarom wil ik er graag over schrijven.

3.1.2 Journalistieke relevantie

Het is de taak van de journalist om zo eerlijk, compleet en objectief mogelijk te berichten over datgene wat speelt in de maatschappij en wat mensen moeten weten. Rond de maatschappelijke positie van de kerk, en de discussie die daarover wordt gevoerd, is de emerging church een actuele en relevante ontwikkeling. Toch is de emerging church, zoals al eerder gezegd, redelijk onbekend onder mensen in mijn christelijke omgeving. Buiten de christelijke subcultuur zal het fenomeen waarschijnlijk nog onbekender zijn. Het gesprek over hoe de kerk de mensen van deze tijd kan aanspreken wordt niet alleen gevoerd door de emerging church. Ook veel gevestigde kerken zijn ermee bezig. Daarover horen we veel te weinig. Daarom is het iets waar over geschreven moet worden.

3.2 Focusfase

In het theoriedeel, dat ik samen met Sietske Broekhuizen heb uitgevoerd, hebben we ons gefocust op de vraag: Kan de emerging church de kloof tussen kerk en samenleving opvullen? Waar de kerk dat niet goed lukt, probeert de emerging church aan te sluiten op onze huidige postmoderne samenleving. Lukt dit? En zo ja, hoe? Wat voor soort mensen komen er bijvoorbeeld in de emerging church? Zijn dit vooral christenen die de kerk de rug hebben toegekeerd, of komen er ook mensen zonder kerkelijke en christelijke achtergrond die op zoek zijn naar God? En hoe maakt de emerging church de kerngedachte, de boodschap van het Koninkrijk van God, concreet in de praktijk?

Er bestaan verschillende definities van het begrip 'emerging church'. In de praktijk hebben we de volgende definitie van emerging churches gehanteerd: kerken die opkomen door de veranderende cultuur en zich baseren op nieuwe theologische ontwikkelingen. De vormgeving en de structuur van emerging churches zijn het gevolg van een volledige herbezinning op het fenomeen 'kerk' met als doel het transformeren van de cultuur. Dit is de definitie van Johan ter Beek zoals die in het boek *Emergingchurches.nl* wordt verwoord. In deze definitie konden we ons allebei vinden, omdat het goed verwoordt waarmee de emerging churches bezig zijn en wat we ook later in de praktijk zagen. Ze kijken, buiten de kaders van een gevestigde kerk, naar wat de betekenis van de kerk is in deze tijd en deze cultuur. Achteraf gezien mis ik in de definitie van Johan ter Beek het in de praktijk brengen van de Koninkrijk van God, dat bij veel emerging churches centraal staat.

3.3 Literatuurfase

Om onze voorlopige hoofdvraag: 'Is de emerging church de redding voor het concept kerk?' te kunnen beantwoorden, hadden we basiskennis nodig over het probleem en de mogelijke oplossing.

Als eerste was het van belang dat we ons inlazen in de positie van de kerk in de Nederlandse samenleving. Hiervoor is met name het boek *Stad op een berg* van James Kennedy nuttig geweest. Hierin wordt de geschiedenis van de positie van de kerk in de samenleving beschreven en een visie gegeven op hoe de kerk vandaag de dag zou moeten zijn. Door het lezen van recente kranten- en tijdschriftartikelen verzamelden we ook andere visies hierop. De samenvatting van het boek *The emerging church* van Dan Kimball, door Ronald Westerbeek heeft ons inzicht gegeven in hoe kerken kunnen aansluiten bij de postmoderne samenleving. De visie van de Nederlandse emergers vonden we met name in het boek *Ploeteren en Pionieren* van Nico-Dirk van Loo en Martijn Vellekoop. De theologische onderbouwing kwam naar voren in *EmergingChurches.nl* van Johan ter Beek. De belangrijkste meningen hebben we in deze literatuurverantwoording op een rijtje gezet. Hierdoor hebben we een breder en scherper beeld gekregen van de visies die er bestaan op de positie van de kerk in de samenleving. Omdat het belangrijk is om de kerk in de tijdscontext te zien, hebben we onze belangrijkste ontdekkingen over de huidige tijd in relatie met de kerk beschreven.

In de hierboven genoemde boeken vonden we ook de basisinformatie die we nodig hadden om de emerging church te begrijpen. Het boek van Nico-Dirk van Loo en Martijn Vellekoop gaf vooral inzicht in de praktijk, terwijl het boek van Johan ter Beek gericht was op de achterliggende theologie. Het artikel van Ronald Westerbeek was vooral bruikbaar om nieuwe geloofgemeenschappen te duiden in de postmoderne context. Het boek van James Kennedy is niet direct gelinkt aan de emerging church, maar geeft wel argumenten om het emerging idee van kerk-zijn te onderbouwen. Omdat we hebben ontdekt dat de vorm, die vaak opvalt bij emerging churches, niet voorop staat bij de emergers, hebben we geprobeerd hun kerk-zijn te beredeneren vanuit hun visie op de Bijbel en de kerk, en de aandacht voor de postmoderne samenleving.

3.3.1 Kerk en samenleving

Postmoderne samenleving definitie
In de postmodernistische tijd geloven mensen niet in één waarheid. De postmoderne mens ziet zijn geloof als spirituele zoektocht: vaak worden verschillende religies gemixt en omdat mensen niet geloven in een absolute waarheid kunnen hun opvattingen makkelijker veranderen. De postmoderne mens hecht waarde aan ervaringskennis en beleving, in plaats van aan logica. Mensen willen zichzelf dieper ervaren en de eigen zoektocht creatiever beleven. [1]

[1] Westerbeek, Ronald (2007), Samenvatting van 'The Emerging church'. Kerk voor postchristelijke generaties (deel 1), CV Koers (april 2007),

Visies op de rol van de kerk in de samenleving[2]

	Staatskerk *Kerk als onmisbaar onderdeel van het staatsfunctioneren*	**Volkskerk** *Kerk als geestelijke beïnvloeder van de samenleving*	**Wereldkerk** *Kerk als gezagvragende raadgever voor de wereldsamenleving*	**Straatkerk** *Kerk als geestelijke privé-instelling en helper in de samenleving*	**Orthodox gereformeerd** *Kerk als schatbewaarder van de samenleving*	**Contrasterende gemeenschap** *Kerk als alternatief voor de samenleving*
Tijd	19e-20e eeuw	Begin 20e eeuw	1950-1985	1985-heden	1834/1886-heden	Heden
Maatschappelijke situatie	Nauwe verwevenheid kerk en staat	Verzorgingsstaat	Kernwapens, Derde Wereld	Economische crisis begin '80	Steeds verder seculariserende omgeving	Overgang postmoderne samenleving
Namen		Guillaume Groen van Prinsterer	W.A. Visser 't Hoofd, Slotemaker de Bruine		Abraham Kuyper	James Kennedy
Rol van de kerk	De kerk is als vanzelfsprekende steunpilaar van de openbare orde en verlengstuk van de staat.	De kerk moet onderscheiden worden van andere verenigingen. De kerk heeft als geestelijk instituut de taak om de natie tot zegen te zijn. Kerk in dienst van nationale gemeenschap.	De kerk heeft de taak om haar stem te laten horen in de publieke ruimte. Problemen op mondiaal niveau zijn ernstiger dan nationale en verdienen prioriteit. De kerk moet zich op mondiaal niveau vereniging om een stem te hebben.	De kerk heeft weinig meer te zeggen over publieke zaken, maar kan wel inspringen op de (individuele) geestelijke en materiële noden in de samenleving.	De kerk heeft als taak de schat van het geloof te bewaren voor de samenleving, ook al heeft zij er op dit moment geen behoefte aan. Hiervoor moet zij zo theologisch zuiver mogelijk blijven. Isolatie zorgt ervoor dat de reddeloos verloren buitenwereld boodschap niet kan beïnvloeden.	De kerk moet een gemeenschap zijn die positief opvalt in de samenleving door zorg, discipline en het dragen van traditie.
Maatschappelijke taken	Aanspreekpunt voor de overheid, opvoeder van het volk en bemiddelaar in conflicten. Armenzorg.	Betekenis geven aan de samenleving	Raadgever bij de wereldproblematiek en helper van de allerarmsten in de wereld	Leverancier van lokaal sociaal kapitaal en geestelijke goederen	Gedelegeerd aan buitenkerkelijke christelijke organisaties	Zorg op individueel niveau. Grotere maatschappelijke taken gedelegeerd aan organisaties.

hoofdstuk 4, 5, 6, 7, 17

[2] Kennedy, J. (2010), Stad op een berg. De publieke rol van protestantse kerken (Zoetermeer: Boekencentrum)
Laat kerk schatbewaarder zijn voor samenleving, Reformatorisch Dagblad (15 mei 2010) blz. 6

Kritiek	Mogelijke beïnvloeding van de staat door financiële en onderlinge afhankelijkheid	Te weinig eigen geestelijk karakter. Niet kunnen voorzien in behoefte van de maatschappij.	Grote afstand tot lokale kerken, macht teveel gecentraliseerd. Activisme kan ook zonder kerk.	Te weinig aandacht voor gemeenschap.	Door isolatie is er weinig mogelijkheid voor gesprek met de samenleving en andere kerken.	-
Typering	Organische aanwezigheid	Zuurdesem voor de samenleving	Roepende profeet	De dienende kerk	Schuilplaats, particulier clubhuis	Stad op een berg

3.3.2 Emerging church

3.3.2.1 Definitie emerging church

Emerging churches zijn 'kerken die opkomen' door de veranderende cultuur, maar zich baseren op nieuwe theologische ontwikkelingen. De vormgeving en de structuur van emerging churches zijn het gevolg van een volledige herbezinning op het fenomeen 'kerk' met als doel het transformeren van de cultuur.[3] We maken onderscheid tussen twee vormen: op zichzelf staande geloofsgemeenschappen met bovenstaande kenmerken, en emerging projecten. De projecten voldoen aan bovenstaande kenmerken maar vormen op zichzelf geen gemeenschap, zoals de Gebedswinkel in Gouda. Wij richten ons op de eerste vorm, de churches.

3.3.2.2 Ontstaan emerging church

Aanleiding

De aanleiding voor het ontstaan van de emerging church was het besef eind jaren negentig dat de huidige vorm van kerk-zijn niet aansloot bij de belevingswereld van jonge zoekers.[4] Ook eigentijds ingerichte zoekersdiensten en jeugdkerken boden geen oplossing op de lange termijn[5][6]. De moderne aanpak van de diensten paste niet bij de postmoderne zoekers: ze waren op zoek naar gemeenschap en spiritualiteit, maar vonden die niet in de anonieme diensten die ontdaan waren van rituelen en liturgie[7]. De bijeenkomsten die georganiseerd werden om wél aan te sluiten bij deze belevingswereld werden bekend onder de naam 'emerging church'. Via Engeland en de Verenigde Staten kwam er aan het begin van deze eeuw ook in Nederland aandacht hiervoor. Het gesprek hierover vond plaats op internet en tijdens netwerkavonden[8]. Belangrijker dan het nadenken over het aantrekken van

[3] Beek, ter, J.J. (2008), EmergingChurches.nl. Nieuwe visie voor theologie en kerk in een postmoderne cultuur (Oosterbeek: SI Publicaties), p.22
[4] Loo, van, D.; Vellekoop, M. (2009), Ploeteren en pionieren. Nieuwe manieren van kerk zijn (Amsterdam: Ark media), p.22, 23 en Westerbeek, Ronald (2007), Samenvatting van 'The Emerging church'. Kerk voor postchristelijke generaties (deel 1), CV Koers (april 2007), h.1
[5] Ploeteren en pionieren, p. 21,22
[6] Samenvatting van 'The Emerging church', kerk voor postchristelijke generaties, h.9, 11
[7] Samenvatting van 'The Emerging church', kerk voor postchristelijke generaties, h.2
[8] Ploeteren en Pionieren, p. 22, 23

postmoderne zoekers, was voor de emergers de theologische bezinning op het verhaal van de Bijbel en de rol van de kerk[9]. Hieronder licht ik hun theologische gedachten nader toe.

Theologische onderbouwing
De emergers hebben een opvallende visie op de Bijbel en de kerk. In hun visie op de Bijbel wordt de focus verlegd van het verlossingswerk naar het 'grote verhaal': het verhaal van het Koninkrijk. De kerk is de verspreider van het Koninkrijk.

De Bijbel: het 'grote verhaal'
De emergers benadrukken de rode lijn in de Bijbel: die van schepping naar herschepping. Daarin zijn verschillende stadia te onderscheiden: schepping; val; uitverkiezing van het volk Israël; de komst van de Messias die kwam om het Koninkrijk van God aan te kondigen; de kerk en de herschepping van de aarde. Ze geloven in Jezus' verlossingswerk, maar benadrukken dat dat niet het hele verhaal, maar een onderdeel van het grotere verhaal is.[10]

Er is veel aandacht voor de context van de evangeliën en Jezus. Daarbij wordt gebruik gemaakt van inzichten van de theologische stromingen 'Third Quest for the historical Jesus' en 'the New Perspective on Paul'. De evangeliën worden in hun tijd gezien. Een tijd waarin er onder de Joden veel verkeerde denkbeelden leefden over het Koninkrijk van God. Jezus komt om hen te vertellen wat het Koninkrijk van God echt is. De komst van dit Koninkrijk, niet het verlossingswerk, vormt volgens de emergers de kern van de boodschap van Jezus. Centraal staat dan niet: 'ik ben verlost', maar: 'God is koning'.[11] De brieven van Paulus worden gelezen tegen de achtergrond van het Judaïsme van de eerste eeuw. Dit verandert hun blik op de betekenis van Paulus' brieven: het gaat niet om de leer van de persoonlijke redding maar om de vraag wie er bij de gemeente hoort.[12]

De kerk: verspreider van Koninkrijk
De gedachte dat God koning wil zijn over heel de schepping en dat Hij bezig is met de herschepping van de wereld, speelt een belangrijke rol in de visie die emergers hebben op de kerk. De kerk mag participeren in het verlossende herscheppingswerk van God, door het brengen van de boodschap van Jezus: het Koninkrijk van God.[13] De kerk kan deze boodschap uitdragen door een contrasterende gemeenschap te vormen en zichtbaar te zijn in de samenleving.[14] De kerk moest zich niet afsluiten van de wereld, maar als Gods volk Gods liefde en goedheid bekend maken aan de wereld[15][16].

3.3.2.3 Geloofsbeleving emerging church
De geloofsbeleving van de emergers valt op. De vormen die ze gebruiken vloeien voort uit de hierboven beschreven visies op Bijbel en kerk. Daarnaast hebben zij een andere visie op

[9] Ploeteren en Pionieren , p. 25
[10] EmergingChurches.nl, p.18, 115, 117
[11] EmergingChurches.nl , p.99, 103, 117
[12] EmergingChurches.nl, p.125,126
[13] EmergingChurches.nl, p. 20
[14] Stad op een berg, p.122
[15] Ploeteren en pionieren, p.37
[16] Samenvatting van 'The Emerging church', kerk voor postchristelijke,h.8

de kerk, die voortkomt uit de kennis die zij hebben van de postmoderne samenleving.

Gemeenschap

De gemeenschap staat centraal. De gemeenschap moet een lichtend voorbeeld zijn voor de wereld eromheen, door te laten zien hoe God het leven bedoeld heeft. Een gemeenschap waar mensen oprechte belangstelling hebben voor elkaar en voor elkaar zorgen als daar behoefte aan is.[17] En een gemeenschap van discipline, waar men zich oefent in hoe je Jezus kunt navolgen.[18] Hierbij wordt teruggegrepen op de Vroege Kerk: een groep mensen kwam samen om relaties te leggen met andere gelovigen; elkaar praktisch te helpen en het leven te delen, bijvoorbeeld door samen te eten.[19] Ze zoeken naar een gemeenschap met Jezus als middelpunt.[20] De gemeenschap hoeft niet te bestaan uit allemaal gelovigen. Ook mensen die spiritueel op zoek zijn, zijn welkom.[21]

Samenkomsten

De emerging church wil missiegericht zijn in plaats van consumentgericht.[22] Ze noemen kerkdiensten liever samenkomsten omdat het niet gaat om een te consumeren dienst die aangeboden wordt door de kerk. De gemeenschap vormt de kerk door samen te komen en het geloof te delen. Dit betekent dat, net als in de Vroege Kerk, actieve deelname van belang is. [23] Om aan te sluiten bij de leerwijze van de postmoderne mens neemt de (gezamenlijke) beleving een belangrijke plaats in de samenkomsten in.[24] Het doel van de diensten is dat er een atmosfeer ontstaat waarin mensen tot aanbidding van God komen en mensen gestimuleerd en toegerust worden om discipelen van Jezus te worden.[25] Hiervoor wordt een besef van mystiek en heiligheid gecreëerd.[26] Anders dan in de diensten van veel gevestigde kerken waarbij het Woord centraal staat, is er bij de emerging church meer ruimte voor creativiteit en nieuwe vormen van aanbidding. Concreet betekent dit bijvoorbeeld dat er meer aandacht is voor alle zintuigen.[27]

Verschillen

Omdat de emerging church een verzameling van experimenten is, kunnen de diensten onderling erg verschillen. Sommige hebben zelfs helemaal geen diensten. Ook de plaats van samenkomst verschilt. Zo kan het zijn dat ze samenkomen in een café. Op die manier wordt het verschil tussen de kerk en de wereld kleiner.[28]

Niet alleen de vorm maar ook de aanpak kan verschillend zijn. Deze is sterk afhankelijk van

[17] Stad op een berg, p. 138

[18] Stad op een berg, p. 140

[19] Ploeteren en pionieren p.35; Samenvatting van 'The Emerging church', h.10

[20] Ploeteren en pionieren, p.182

[21] Samenvatting van 'The Emerging church', h.10

[22] Samenvatting van 'The Emerging church', h.8

[23] Samenvatting van 'The Emerging church', h.10

[24] Samenvatting van 'The Emerging church', h.11

[25] Samenvatting van 'The Emerging church', h.10

[26] Samenvatting van 'The Emerging church', h.11

[27] Samenvatting van 'The Emerging church', h.12

[28] Vellekoop, Martijn (2007), Hoe probeert de 'emerging church' aan te sluiten bij postchristelijke zoekers? De noodzaak van nieuwe kerkvormen, CV Koers (mei 2007)

de context. Als je de betekenis van Jezus en het Koninkrijk in een dorp, wijk of stad gaat opzoeken, ontstaat er bijna als vanzelf een gemeenschap van gelovigen, een kerk. Het verhaal van Jezus vertel je en verbind je met de verhalen van de levens daar. De kerk kan er overal anders uitzien: in een mooi, oud gebouw of in een achterbuurt. Als die maar context bepaald is en als het Koninkrijk van Jezus maar centraal staat.[29]

Evangelisatie

Evangelisatie in de postmoderne tijd is in gesprek gaan, in plaats van evenementen organiseren waarvoor je mensen uitnodigt. In het licht van de postmoderne tijd is evangelisatie gericht op het leven in Gods Koninkrijk, in plaats van hoofdzakelijk gericht te zijn op individuele verlossing.[30] Vanuit de holistische visie die de emerging church hanteert, is evangelisatie niet dat je met een kwaliteitskerk mensen aantrekt om ze vanaf een podium de waarheid te vertellen. Jezus volgen betekent gezonden worden in de wereld, incarneren. De emergers willen in de cultuur gaan staan om haar te veranderen. De samenkomst is een veilige plaats waar men in gesprek gaat en het oneens mag zijn.[31]

3.3.2.3 Kritiek op emerging church

Er is ook veel kritiek op de emerging church. In deze paragraaf zet ik de kritiekpunten op een rij die ik ben tegengekomen.

1. Het waarheidsbegrip staat onder druk.
Het grootste deel van de emerging christenen erkent dat Jezus Christus de waarheid is en dat de Bijbel waar is. Een klein deel van de aanhangers van de emerging church gaat mee in de postmodernistische gedachte dat de waarheid niet bestaat.[32]
2. Het vermijden of verzachten van Bijbelse waarheden.
De emergers laten de kernnoties als zonde en de transcendentie van God los.[33]
3. Een sterke gerichtheid op het postmodernisme.[34]
De emerging church gaat eraan voorbij dat het postmodernisme ons niet dichter bij God brengt.
4. Een te ruime definitie van Gods Koninkrijk.[35]
De kerk lost op in een Koninkrijk met ondefinieerbare grenzen.
5. De emerging church heeft meer de wens om tegemoet te komen aan de wensen van de tijdgenoten dan aan wat de Bijbel leert.[36]
6. De emerging church wil zich graag aanpassen aan de cultuur. Dit leidt tot verlies van de professionele dimensie van het christendom.[37]

[29] Emerging church: pionieren en ploeteren, Kerk in beweging (4 april 2009) (red. Evangelische Omroep)
[30] Samenvatting van 'The Emerging church', h.18
[31] EmergingChurches.nl, p.45
[32] McKnight, Scot (2010), Five streams of the Emerging Church. Key elements of the most controversial and misunderstood movement in the church today, Christianity Today (19 januari 2007)
[33] Trouw niet met de tijdgeest, Reformatorisch Dagblad (10 april 2007) blz. 2
[34] Spanning tussen vragen van deze tijd en Evangelie moet blijven, Reformatorisch Dagblad (26 mei 2010) blz. 6
[35] Spanning tussen vragen van deze tijd en Evangelie moet blijven, Reformatorisch Dagblad (26 mei 2010) blz. 6
[36] Spanning tussen vragen van deze tijd en Evangelie moet blijven, Reformatorisch Dagblad (26 mei 2010) blz. 6
[37] Spanning tussen vragen van deze tijd en Evangelie moet blijven, Reformatorisch Dagblad (26 mei 2010) blz. 6

7. De emerging church zet de begrippen modern en postmodern te scherp tegenover elkaar.[38]
8. Een 'Paradigma Shift'.
De emerging church claimt vanuit een ander wereldbeeld te denken. Er is geen ruimte voor kritische vragen omdat dan al snel gezegd wordt dat de ander denkt vanuit een modernistisch paradigma. [39]
9. Het gebruik van veel beeldspraak. [40]
Retorische argumentatie is niet altijd steekhoudend. Oneliners en pakkende metaforen moeten overtuigen. Betogen zijn vaak populistisch, onnauwkeurig en ondoordacht. Ten grondslag ligt de gedachte dat we 'de waarheid' niet volledig kunnen kennen en dat daarom beeldspraak meer op zijn plaats is.
10. In de literatuur van de emerging church wordt Jezus teveel benadrukt als confronterende, tegendraadse, appelerende, creatieve en vernieuwende Jezus, Jezus als Leeuw. Jezus als Lam, die niet luidkeels roept in het openbaar, laten ze minder zien.[41]
11. De kern van het geloof is dat mensen meer op Jezus gaan lijken.
De literatuur van de emerging church is te gefocust op nieuwe vormen van kerk-zijn, maar het gaat om de mens.[42]
12. Samenkomen in doelgroepen. Daardoor wordt de kerk teveel versnipperd.[43]

3.3.2.4 Visies op emerging church
Johan ter Beek, theoloog en betrokken bij De Oase Soest:
"Het uiteindelijke doel is dat we opgaan in de normale kerken en dat die kerken vormen van ons overnemen."

Arnold van Heusden, directeur Evangelische Alliantie:
"Alles in een hok krijgen, is een droom. Het is niet de vraag of je kerken waar wordt gepreekt moet vervangen door iets anders. We hebben veel vormen nodig om mensen tot discipelen van Jezus te maken. Die moeten veel meer denken in de functies die ze trachten te vervullen dan in de vorm die ze daarvoor kiezen. (…) Er zijn kerken, bijvoorbeeld Nederlands gereformeerde en vrijgemaakte kerken, die nu in hun gemeentestichting experimenteren met nieuwe vormen. Bestaande kerken moeten nadenken over de reden dat we kerk zijn zoals we deden. Heeft die vorm nog steeds dezelfde functie in deze moderne maatschappij als vroeger en zo niet, wat gaan wij dan veranderen als we met nieuwe gestalten van kerk komen?"[44]

Martijn Vellekoop, betrokken bij Momentz:
"We hebben kritiek op de kerk, maar willen wel in verbinding staan met de kerk, in gesprek gaan, elkaar inspireren en elkaar bemoedigen."[45]

[38] Doornenbal, Robert (2007), Kanttekeningen bij de emerging church, Cv Koers (november 2007)
[39] Idem
[40] Idem
[41] Emerging church: pionieren en ploeteren, Kerk in beweging (4 april 2009) (red. Evangelische Omroep)
[42] Idem
[43] Idem
[44] Idem
[45] Emerging church: pionieren en ploeteren, Kerk in beweging (4 april 2009) (red. Evangelische Omroep)

3.3.3 Bronvermelding

Boeken:
Beek, ter, J.J. (2008), EmergingChurches.nl. Nieuwe visie voor theologie en kerk in een postmoderne cultuur (Oosterbeek: SI Publicaties)
Bruijne, de, O.; Postema, S. (2010), De kerk is dood leve de koning. Wat blijft christenen verbinden? (Kampen: Kok)
Kennedy, J. (2010), Stad op een berg. De publieke rol van protestantse kerken (Zoetermeer: Boekencentrum)
Loo, van, D.; Vellekoop, M. (2009), Ploeteren en pionieren. Nieuwe manieren van kerk zijn (Amsterdam: Ark media)

Artikelen:
Doornenbal, Robert (2007), Kanttekeningen bij de emerging church, Cv Koers (november 2007)
Laat kerk schatbewaarder zijn voor samenleving, Reformatorisch Dagblad (15 mei 2010) blz. 6
McKnight, Scot (2010), Five streams of the Emerging Church. Key elements of the most controversial and misunderstood movement in the church today, Christianity Today (19 januari 2007)
Spanning tussen vragen van deze tijd en Evangelie moet blijven, Reformatorisch Dagblad (26 mei 2010) blz. 6
Trouw niet met de tijdgeest, Reformatorisch Dagblad (10 april 2007) blz. 2
Vellekoop, Martijn (2007), Hoe probeert de 'emerging church' aan te sluiten bij postchristelijke zoekers? De noodzaak van nieuwe kerkvormen, CV Koers (mei 2007)
Westerbeek, Ronald (2007), Samenvatting van 'The Emerging church'. Kerk voor postchristelijke generaties (deel 1), CV Koers (april 2007)
Westerbeek, Ronald (2007), Samenvatting van 'The Emerging church'. Kerk voor postchristelijke generaties (deel 2), CV Koers (april 2007)

Overig:
Emerging church: pionieren en ploeteren, Kerk in beweging (4 april 2009) (red. Evangelische Omroep)

3.4 Praktijk oriëntatiefase

Tijdens de oriëntatie op de praktijk zijn we uit de boeken gestapt, de wereld van de emerging church in. Door bezoeken te brengen en mensen te spreken over hun nieuwe vorm van kerk-zijn, kwamen we steeds verder in de wereld van de emerging church. In dit hoofdstuk zal ik de inzichten die ik heb opgedaan beschrijven en mijn keuzes verantwoorden. We hebben gekozen voor mensen uit verschillende gemeenschappen, uit verschillende steden en mensen die met verschillende motivaties actief deelnemen in een emerging church.

3.4.1 Inzichten praktijkbezoeken

In de praktijkfase hebben we de volgende emerging churches bezocht:
o Oase Soest
o Blooming People Nomaden Utrecht
o Villa Klarendal Arnhem
o Via Nova Amsterdam
o Stroom Amsterdam
o Urban Expression Stichting Kruiskamp Amersfoort
o Leefgemeenschap de Hooge Berkt Bergeijk
o Stadsmonnik Breda

We hebben bij het uitkiezen van de emerging churches op dezelfde punten gelet als genoemd onder hoofdstuk 5: Praktijkuitvoeringsfase -> geïnterviewden, punt 3.5.3.1 Portrettenserie.

3.4.1.1 Begrip 'emerging'

Tijdens ons praktijkonderzoek kwamen we erachter dat veel mensen die aangesloten zijn bij een emerging church negatieve associaties hebben met de term. Ook merkten we dat je niet kunt spreken over dé emerging church omdat het een dynamische beweging is, bestaande uit verschillende experimenten die allemaal weer een andere vorm hebben. Volgens Martijn Vellekoop kun je de emerging church beter zien als een gesprek: "Een gesprek van mensen onderling over hoe ze kerk kunnen zijn in deze tijd." Daarom besloten we het begrip emerging niet te noemen in onze probleemstelling, maar het te omschrijven als: buiten de christelijke subcultuur in gesprek gaan over en experimenteren met nieuwe vormen van kerk-zijn.

3.4.1.2 Christelijke subcultuur

De pioniers van de emerging church vinden dat de kerken in Nederland zich terugtrekken in hun eigen subcultuur. Zowel uit de literatuur als in de praktijk bleek dat de emergers uit de christelijke subcultuur willen treden en van betekenis willen zijn in de maatschappij. Martijn Vellekoop is van mening dat de kerk moet herontdekken hoe ze in de samenleving kan

staan, omdat de samenleving is veranderd en de kerk zich in haar subcultuur isoleerde. Rikko Voorberg van Stroom zegt zich teveel onderdeel van deze wereld en cultuur te voelen om dat buiten de kerk te houden. “Door in je eigen christelijke subcultuur te leven, kun je in de waan blijven dat je niet postmodern bent. Maar zodra je in contact komt met de buitenwereld, zie je het postmodernisme er is en dat je zelf ook postmodern bent.”

3.4.1.3 Binding met kerk?

Zowel in diverse protestantse stromingen als aan katholieke zijde ontstaan emerging initiatieven. De pioniers zoeken, buiten de gevestigde kerken om, naar wat kerk-zijn in deze tijd betekent. Ze gaan terug naar de basis van het geloof en kijken wat ze uit welke traditie kunnen gebruiken. Er is een grote diversiteit in de binding die deze emerging initiatieven hebben met de kerk. Bijna alle emerging churches die wij hebben bezocht zijn formeel of informeel verbonden aan een gevestigde kerk. Voorbeelden hiervan zijn Urban Expression Stichting Kruiskamp, verbonden aan de Baptistengemeente Amersfoort; Stroom Amsterdam, een dochtergemeente van de Gereformeerde Kerk vrijgemaakt; en Via Nova die verbonden is aan de Christelijk Gereformeerde Kerk.

Daniël Drost van Stichting Kruiskamp ziet het belang ervan in om goede contacten te onderhouden met een gevestigde kerk: “Wij kunnen de kerk leren dat kerk-zijn betekent: onderdeel zijn van het Koninkrijk van God, het licht zijn en comfort opgeven. Wat we doen confronteert de mensen uit de gemeente doordat ze aan het denken worden gezet: Is dit misschien ook wat Jezus van hen vraagt?” Villa Klarendal wilde eerst een brug slaan van de samenleving naar de gevestigde kerk. Al snel merkte zij dat dit niet lukte omdat de mensen die in Villa Klarendal kwamen dat al als hun kerk zagen.

3.4.1.4 Andersdenkenden en doelgroepen

In de literatuur kwam naar voren dat er binnen de emerging church veel ruimte is voor andersdenkenden en – gelovigen. In de praktijk zagen we dit ook. Meer dan in de gevestigde kerken is er ruimte om anders te denken. Als je twijfelt aan het geloof in God, word je niet raar aangekeken. Toch heeft het grootste deel van de emergers een christelijke achtergrond. In de praktijk zijn we niet veel spirituele zoekers tegengekomen, behalve in Via Nova waar ongeveer vijf procent zoekende is zonder kerkelijke achtergrond.
Ondanks dat de gemeenschappen openstaan voor andersdenkenden, trekken ze allemaal een bepaald soort mensen aan, met dezelfde achtergrond en interesses. Soms gebeurt dit bewust, zoals bij Stroom die zich sterk richt op de Amsterdamse alternatievelingen. Soms onbewust, zoals bij Blooming People Nomaden Utrecht waar allemaal mensen komen die van toneel houden. Hierdoor loop je de kans dat mensen die niet in het bepaalde straatje passen, zich geen onderdeel voelen van de groep.
Verder zijn de meeste gemeenschappen die we hebben bezocht zijn vrij klein, wat een drempel kan zijn voor buitenstaanders om te komen.

3.4.1.5 Koninkrijk van God, prominente plaats?

Uit de literatuurstudie kwam het Koninkrijk van God naar voren als één van de kernpunten van de emerging church. Bij de gemeenschappen die we hebben gezien, speelt het wel een

rol maar verschilt de mate en de benadering. Bij de Oase Soest wordt er aandacht aan besteed, maar is de manier waarop je het Koninkrijk in de praktijk brengt vooral een persoonlijke keuze in levensstijl. Het verspreiden van het Koninkrijk van God speelt bij Stichting Kruiskamp wel een belangrijke rol. Daniël Drost vertelt dat ze zoeken naar een radicale en laagdrempelige manier van kerk-zijn. "Radicaal zoals Jezus was. En voor de personen waar Jezus zich ook op richtte: hoeren, tollenaars, randfiguren en verschoppelingen."

3.4.1.6 Katholieke emergers

Op onze zoektocht naar vernieuwing hebben we ook gekeken naar wat er speelt in de katholieke wereld. Anne Stael van Bezield Verband vertelde ons dat er een katholieke beweging is die de kerk opnieuw wil 'bezielen'. Zij denkt dat katholieken en protestanten elkaar goed zouden aanvullen in de zoektocht naar het kerk-zijn in deze tijd, al vindt zij dat het woord 'kerk' teveel besmet is om nog te gebruiken. Ecclesia's zijn te omschrijven als een oecumenische variant van de emerging churches. Franck Ploum van Ekklesia Breda vertelt dat in de taal van de mensen wordt gesproken en dat de mensen in de toespraak worden aangemoedigd om iets te doen met het geloof. "Mensen worden geïnspireerd om niet alleen op zondag te geloven maar ook op maandag en de rest van de week." Anne Stael ziet ook een rol weggelegd voor kloosters, omdat zij meer dan de kerk worden geassocieerd met spiritualiteit. Bernard Zweers is stadsmonnik in Breda en bevestigt deze gedachte. Volgens hem mist deze tijd een plaats van stilte en spiritualiteit. Met de stadsmonniken wil hij die plek naar het centrum van de cultuur brengen: de stad.

3.4.1.7 Toekomst

De meningen van emergers over de toekomst van de beweging verschillen. Johan ter Beek van de Oase Soest vindt dat de emerging church alweer op zijn retour is: gevestigde kerken nemen vormen en gedachten van de emerging church over. De grote vieringen van Oase Soest zijn sinds kort opgegaan in de Emmakerk in Soest (PKN). Ter Beek: "Het is mooi om te merken dat ideeën steeds meer worden opgepakt door gevestigde kerken."
Martijn Vellekoop denkt dat het experimenteren op de emerging manier, buiten de kerk, doorgaat, maar dat het label 'emering church' verdwijnt. "We hebben nog wel wat decennia nodig om te experimenteren, we weten nog niet half hoe groot de kloof is tussen kerk en samenleving is, en hoe we zowel van Jezus kunnen houden als met beide benen in de maatschappij kunnen staan. Twintig procent van de christenen moet gaan experimenteren, tachtig procent van de christenen moet dat ondersteunen. Experimenterenden hebben kerken nodig om op terug te vallen en om van te leren."
Anne Stael van Bezield Verband is het met Vellekoop eens dat experimenteren buiten de kerk moet gebeuren. "De kerk heeft een te slechte naam gekregen. Ook moet je vrij zijn van de kerk om te voorkomen dat je in dogma's vervalt."
Naar mijn idee is het goed is om bezig te zijn met nieuwe vormen van kerk-zijn in deze maatschappij, omdat de kerk vaak niet aansluit bij wat mensen zoeken. De wil om 'in de wereld' te staan is prachtig. Wel zie ik het gevaar dat we teveel bezig zijn met aansluiten op de heersende postmoderne cultuur, teveel werken volgens het principe van vraag en aanbod. Bij nieuwe veranderingen in de maatschappij zal het daardoor snel old fashioned zijn.

3.4.2 Focusfase

Emergers zijn mensen met lef. Ze gaan het avontuur aan om 'in het wild' te leven, zoals het mooi omschreven wordt in *Ploeteren en pionieren*. Ze durven het aan om buiten hun 'christenreservaat' te gaan, mét hun geloof midden in de buitenwereld te staan, kritisch te kijken naar de manieren waarop samenkomsten al eeuwenlang georganiseerd worden en hun geloof en levensstijl te testen. Daarom is de naam van de portrettenreeks die ik schrijf 'christenen in het wild'.

De emerging church bestaat niet uit gemeenschappen van mensen die hetzelfde denken, maar uit individuen die nadenken over wat kerk-zijn in deze tijd betekent. De mensen maken de beweging interessant. Ze gaan verder dan het omschrijven van veranderende vormen. De emerging church zou je dan ook niet moeten zien als een brug tussen kerk en samenleving, maar als een herdefinitie van het geloof en de kerk, die voor zowel kerk als voor de samenleving interessant is. Daarom heb ik me in de focusfase gericht op het definiëren van de zoektocht van deze mensen. Een groot deel van de geïnterviewden is bezig met de zoektochten genoemd onder de categorieën. maar de nadruk ligt bij iedere persoon anders. (Zie voor verdere toelichting in hoofdstuk 5 Praktijkuitvoering kopje 3.5.2.1.2: Categorieën)

3.5 Praktijk uitvoeringsfase

3.5.1 Genre

3.5.1.1 Portrettenserie

Als genre voor mijn verhalen heb ik het portret gekozen: een diepgaand interview met reportage-elementen en achtergronden. De eerder verschenen verhalen over de emerging church gaan over de speciale vormen die zij gebruiken of de achterliggende theologie. Vaak komen de pioniers aan het woord. Maar wie zijn de deelnemers? Daarover is zeer weinig bekend. Uit de literatuur begreep ik dat de deelnemers of zeer creatief zijn, of teleurgesteld in de kerk. Ik was er erg benieuwd naar wie er komen in de emerging church en waarom. In de praktijk kwam ik erachter dat het gaat om zeer diverse mensen. Tot mijn verbazing zag ik dat velen een levende passie voor Jezus hebben en een drijfveer om het Koninkrijk van God te verspreiden. Het was dus niet zo zwart wit als uit mijn literatuuronderzoek bleek. Ik vond het noodzakelijk om deze beweging een echt gezicht te geven.
Verhalen van mensen geven kleur aan een fenomeen of aan een feit, dan gaat het pas leven. Daarom heb ik ervoor gekozen om een serie portretten te maken, niet om een beeld te geven van álle deelnemers, dat is vrijwel onmogelijk. Maar om te laten zien dat er verschillende mensen komen en dat ze echt niet allemaal zwaar teleurgesteld zijn in de kerk en daarom bezig zijn met het emerging gedachtegoed.

3.5.1.2 Opiniërend verhaal

Naast de portrettenserie heb ik ook een groot opiniërend achtergrondartikel geschreven van tweeduizend woorden. Een soort paraplu boven de portretten. Doel van het verhaal is om de portretten in een context te zetten en mensen aan het denken te zetten over de kloof tussen kerk en samenleving. Ik hoop mensen aan het denken gezet te hebben over de manier waarop de kerk en de christenen in de wereld staan. Dit heb ik gedaan door verschillende mensen aan het woord te laten. De centrale vraag van het verhaal gaat over de emerging church: Is de emerging church in staat om de kloof tussen de gevestigde kerken en de samenleving te overbruggen? Daarbij leg ik uit dat er een kloof is en trek ik het breder naar de taak van de kerk in Nederland. Ik zou het mooi vinden om hiermee de lezer een stapje verder geholpen te hebben in zijn meningvorming over de plaats van de kerk in de maatschappij. Kan een gemeenschap van christenen wel uit hun christelijke subcultuur stappen?

3.5.2 Invalshoek

3.5.2.1 Portrettenserie

Er is al redelijk veel geschreven over het fenomeen emerging church en dan vooral vanuit theologisch oogpunt. Daarom heb ik ervoor gekozen om dit niet te doen. Bij de portrettenserie komt de theologie wel om de hoek kijken maar staat veel meer de persoon centraal. In de portretten probeer ik de diepere drijfveren van de persoon bloot te leggen.

3.5.2.1.1 Centrale vraag

De overkoepelende rode draad, de centrale vraag van de portrettenserie, luidt:

Wat drijft mensen om buiten de christelijke subcultuur te experimenteren met kerk-zijn in de huidige maatschappij?

Ik heb er bewust voor gekozen om niet de term 'emerging church' te gebruiken in de centrale vraag, omdat mensen vaak niet weten wat ermee bedoeld wordt. Wel bevat de vraagstelling de elementen die van toepassing zijn op de emerging church: 'buiten de christelijke subcultuur', 'experimenteren' en 'kerk in huidige maatschappij'.

3.5.2.1.2 Categorieën

Om een goed beeld te geven van de mensen die experimenteren met kerk-zijn in de huidige maatschappij, heb ik verschillende categorieën bedacht. Iedereen heeft zijn eigen redenen om uit de gevestigde kerk te gaan en te experimenteren met wat kerk-zijn in deze wereld betekent. Met de onderstaande categorieën hoop ik verschillende drijfveren te illustreren.

Categorie 1: herontdekken van de waarheid
Categorie 2: herontdekken belang christelijke levensstijl
Categorie 3: herontdekken kerkvormen
Categorie 4: herontdekken evangelisatie
Categorie 5: herontdekken aantrekkingskracht

Deze categorieën heb ik samengesteld naar aanleiding van gesprekken die ik met verschillende deelnemers heb gehad. Als ik persoon X in categorie 1 heb geplaatst, wil dit niet zeggen dat diegene alleen omdat hij op zoek ging naar de Waarheid de kerk verliet. Dit was de hoofdreden, de belangrijkste drijfveer. Maar het kan goed dat deze persoon ook wilde nadenken over de vorm van de kerk. Voor de geïnterviewden ben ik open geweest over de categorieën. Vooraf vertelde ik in welke categorie ik dacht dat hij of zij zou passen.

Hieronder zal ik de categorieën kort toelichten, de centrale vraag introduceren en vertellen waarom ik de categorie heb gekozen.

Categorie 1: herontdekken van de waarheid
Mensen die de waarheden bevragen die ze geleerd hebben van de kerk en, buiten de christelijke subcultuur, op zoek gaan naar wat de Waarheid is.
De waarheid is tweeledig. Allereerst gaat het over wat deze persoon als waarheid van het christelijk geloof ziet. Peter Tuin, die ik geportretteerd heb, twijfelde aan bepaalde dingen van het christelijk geloof; zo vroeg hij zich bijvoorbeeld af of Adam en Eva wel de eerste mensen waren. Verder gaat het om de waarheden van de kerk, in het artikel 'kerkelijke uitspraken' genoemd. Denk hierbij aan regels van de kerk omtrent (kinder)doop en avondmaal.
De volgende centrale vraag vloeit hieruit logisch voort: Hoe kijk je aan tegen de kerkelijke uitspraken van je vroegere kerk en wat zien je als de Waarheid over het christelijk geloof?

Categorie 2: herontdekken van het belang van een christelijke levensstijl
Mensen die niet zozeer de verlossing als werkelijke boodschap van Jezus zien, maar het verspreiden van het Koninkrijk van God. Zij willen navolgers van Jezus zijn en zien naast een geestelijke ook een praktische kant aan Zijn boodschap, die relevant is voor de samenleving.
Veel mensen die bezig zijn met nieuwe gemeenschappen zijn van mening dat de boodschap van Jezus breder was dan de verlossing. Het gaat erom dat je er iets mee doet, dat je leeft in navolging van Hem. Katholiek Franck Ploum is hiermee bezig in Ekklesia Breda. Daar denken ze samen wat het in het dagelijks leven betekent om Jezus na te volgen. Het gaat hierbij niet zozeer om het evangelie brengen, maar dingen te doen die stroken met het navolgen van Jezus.
De centrale vraag is dan ook: Wat was de werkelijke boodschap van Jezus, volgens jou, en hoe komt dit naar voren in jouw leven?

Categorie 3: herontdekken kerkvormen
Mensen die sterk gericht zijn op het laten aansluiten van de kerk op de postmoderne samenleving door het volgen van het voorbeeld van de eerste christengemeente en het gebruiken van nieuwe vormen. Ze zitten niet vast aan de dogma's van de kerk en er is ruimte om het geloof op een nieuwe manier te beleven.
Veel emergers zien dat de kerk qua vorm niet aansluit bij de huidige maatschappij. Ze experimenteren met vormen, in de hoop om zo voor niet-christenen en niet-kerkelijken de drempel naar de kerk te verlagen. Er is ruimte voor beleving, alle zintuigen worden aangesproken. Want daar vraagt de postmoderne mens om. Annemarie de Groot is afkomstig uit de Oase Soest, een emerging church waar veel ruimte is voor artistieke uitingen. In de Oase vond zij vrijheid; waar ze zich in haar vroegere kerk belemmerd voelde als ze haar gaven en talenten wilde inzetten, is die vrijheid er in de Oase wel.
Als centrale vraag heb ik dan ook gekozen: Welke vrijheid vind je in de emerging church die je niet vond in de gevestigde kerk waar je kwam?

Categorie 4: herontdekken evangelisatie
Mensen die ontdekken dat straatevangelisatie, de oude manier van evangelisatie, niet meer werkt en dat je je authentieke geloof moet delen om mensen in deze tijd te overtuigen.
Veel mensen die ik sprak wilden het Koninkrijk van God verspreiden, niet zieltjes winnen door folders op straat uit te delen, maar door midden in de wereld te staan en te leven zoals Jezus het bedoeld heeft. Daniël Drost is hier een prachtig voorbeeld van. Hij is erg radicaal in het volgen van Jezus: met zijn gezin ging hij in een achterstandswijk wonen. Zijn comfort gaf hij op, om de mensen voor wie Jezus aandacht had, armen, zieken en zondaars, te laten zien wie Jezus is.
Als centrale vraag heb ik gekozen: Welke manier van evangelisatie past bij deze tijd en hoe ben jij daarmee bezig?

Categorie 5: herontdekken aantrekkingskracht
Mensen die geen christelijke achtergrond hebben en niet precies weten waarin ze geloven. Ze

komen terecht bij de emerging church, waar vragen gesteld mogen worden en waar je op spiritueel op zoek mag gaan. Een aantal mensen die in de emerging church komen valt in deze categorie. Ik heb de indruk gekregen dat dit er in Nederland niet veel zijn, hoewel het uiteindelijke doel van nieuwe geloofsgemeenschappen wel is om niet-christenen in aanraking te brengen met de boodschap van Jezus. Op een kringavond van Blooming People Nomaden Utrecht kwam ik Annemiek Funneman tegen. Ze heeft geen christelijke achtergrond en komt sinds kort bij de Nomaden. Ik werd benieuwd naar de spirituele zoektocht die deze mensen hebben afgelegd en hoe ze gekomen zijn waar ze zijn.
Vandaar ook de centrale vraag: Hoe ziet jouw spirituele zoektocht eruit en wat vind je in de emerging church?

3.5.2.2 Opiniërend achtergrondartikel

Bij het opiniërende achtergrondartikel laat ik zowel deskundigen als ervaringsdeskundigen aan het woord. Het onderwerp, de kloof tussen kerk en samenleving en of de emerging church de oplossing is, vraagt om duiding dor deskundigen. Maar met alleen deskundigen zou het een saai artikel worden. Daarom laat ik ook mensen aan het woord die bezig zijn met nieuwe geloofsgemeenschappen.

3.5.2.2.1 Centrale vraag

De emerging church wil door buiten de christelijke subcultuur te experimenteren met nieuwe vormen van kerk-zijn, buitenkerkelijken aantrekken. Hoe ver staat de emerging church echt buiten de christelijke subcultuur, in de wereld, en trekken ze niet-christenen aan? Wat moet er veranderen om meer in de wereld te staan? Hoe groot is de kloof tussen de kerk en de samenleving? En is de emerging church de oplossing voor de kloof?

De centrale vraag luidt: Is de emerging church in staat om de kloof tussen de kerk en de niet-christelijke wereld te dichten, of is de kloof nog steeds aanwezig?

De volgende subvragen vloeien hieruit voort:

Subvraag 1: Welke kloof is er tussen de gevestigde kerk en de samenleving? En hoe komt die er?
- Is de kloof aanwezig?
- Wat is het voor een soort kloof?
- Hoe komt de kloof er?

Subvraag 2: Kan de emerging church de kloof tussen de kerk en de samenleving dichten? Hoe probeert zij dit te doen?
- Wat is de emerging church? (Ontstaan; gedachtegoed; nieuwe vormen)
- Opereert de emerging church buiten de christelijke subcultuur?

Subvraag 3: Werkt het gedachtegoed van de emerging church door? Wat moet er veranderen zodat de gevestigde kerk meer aansluit op de samenleving?
- Nederland tegenover de Verenigde Staten en Engeland zetten

3.5.3 Geïnterviewden

3.5.3.1 Portrettenserie

In de oriëntatie op de praktijk hebben we veel mensen gesproken uit de emerging church. We zijn naar samenkomsten en kringavonden geweest waar we in gesprek raakten met de deelnemers. We kwamen erachter dat ook op rooms-katholiek vlak het gesprek gaande is over de manier waarop kerken kunnen aansluiten bij deze tijd en deze maatschappij. Daartoe hebben we ook een aantal gesprekken met katholieken gehad en heb ik er bewust voor gekozen om ook één katholiek aan het woord te laten in de portrettenserie.

Uit alle mensen die we gesproken hebben, heb ik gekeken wie ik voor welke categorie wilde interviewen.
Uiteindelijk heb ik de volgende personen gekozen:
Portret 1, herontdekken van de waarheid: Peter Tuin.
Portret 2, herontdekken van het belang van een christelijke levensstijl: Franck Ploum (Ekklesia Breda).
Portret 3, herontdekken kerkvormen: Annemarie de Groot (Oase Soest).
Portret 4, herontdekken evangelisatie: Daniël Drost (Urban Expression Stichting Kruiskamp).
Portret 5, herontdekken aantrekkingskracht: Annemiek Funneman (Blooming People Nomaden Utrecht).

Bij het uitkiezen van de geïnterviewden heb ik met de volgende zaken rekening gehouden:
1. Verschillende emerging churches.
De vijf gekozen mensen zijn allemaal afkomstig uit een andere emerging church. Zo hoop ik de diversiteit in emerging churches te benadrukken en te voorkomen dat er een eenzijdig beeld ontstaat over de emerging church.
2. Geografische spreiding.
Ik heb geprobeerd de geïnterviewden uit verschillende delen van het land te kiezen. Helaas zag ik in de praktijk dat dit vrijwel onmogelijk is, omdat de meeste emerging initiatieven ontstaan in en om de grote steden: Utrecht, Rotterdam en Amsterdam. De vijf personen komen uit Rotterdam, Breda, Soest, Amersfoort en Utrecht.
3. Verschillende kerkelijke achtergronden.
De geïnterviewden hebben verschillende kerkelijke achtergronden van charismatisch (Peter Tuin) tot rooms-katholiek (Franck Ploum). Dit vind ik erg belangrijk omdat zo inzichtelijk wordt hoe divers de beweging is qua kerkelijke achtergrond. Af en toe was dit best lastig omdat een persoon die als laatste in een charismatische gemeente kwam, oorspronkelijk wel gereformeerd vrijgemaakt was, net als een andere persoon.
4. Diversiteit in personen.
Bij de keuze heb ik erop gelet dat de personen niet allemaal theoloog waren. Theologen zijn namelijk al veel aan het woord geweest. Het is juist goed om mensen met verschillende beroepen te kiezen. Uiteindelijk zijn twee van de geselecteerden theoloog: Franck Ploum theoloog met katholieke achtergrond en Daniël Drost een protestantse theoloog die werkzaam is als maatschappelijk werker.
Verder vond ik het belangrijk dat niet alleen bijvoorbeeld mannen werden geportretteerd,

maar zowel mannen als vrouwen. De reden is dat de lezer een eenzijdig beeld zou kunnen krijgen als hij alleen maar over mannen uit de beweging zou lezen.
5. Een goed verhaal.
Bij de keuze van de personen heb ik ook, misschien nog wel het meeste, gekeken naar het verhaal dat de personen te vertellen hadden. Is het een verhaal dat goed past in de categorie? En heeft de persoon er iets zinnigs over te zeggen?

3.5.3.2 Opiniërend achtergrondartikel
Voor het opiniërend achtergrondartikel heb ik zowel deskundigen van binnen en buiten de beweging aan het woord gelaten alsmede ervaringsdeskundigen.
De volgende personen heb ik uitgekozen:
1. Johan ter Beek, deskundige uit de emerging beweging.
2. Robert Doornenbal, externe deskundige over de emerging beweging.
3. Stefan Paas, hoogleraar kerkplanting aan de VU Amsterdam.
5. Daniël Drost, pionier in de Amersfoortse achterstandswijk Kruiskamp.
6. Annemarie de Groot, deelnemer Oase Soest.

Als interne deskundige heb ik Johan ter Beek gekozen. Hij heeft een boek geschreven over de theologische gedachten die ten grondslag liggen aan de emerging churchbeweging. Ook is hij één van de voormannen van de beweging in Nederland. Verder was hij de geschikte persoon om te spreken over de vraag of de emerging church wel midden in de samenleving staat. Hij zei in het boek *De kerk is dood, leve de koning* iets dat ik opmerkelijk vond voor iemand uit de beweging. Hij vertelde daarin dat de emerging church in Nederland nog niet voldoende experimenteert midden in de samenleving en dat zij zich nog teveel beperkt heeft tot de christelijke cultuur waaruit ze voortkomen.
Robert Doornenbal promoveert op leiderschap binnen de emerging church. Hij is deskundig op het gebied van de emerging church en niet persoonlijk erbij betrokken, zover ik weet.
Stefan Paas is iemand met visie op de kerk en is vanuit zijn functie als hoogleraar kerkplanting aan de Vrije Universiteit Amsterdam, betrokken bij nieuwe gemeenschappen. Daarnaast is hij medeoprichter van Via Nova in Amsterdam, een nieuwe geloofsgemeenschap die probeert aan te sluiten bij de Amsterdamse cultuur. Via Nova is een zendingsgemeente van de Christelijk Gereformeerde Kerk.
Verder wilde ik ook nog een aantal ervaringsdeskundigen aan het woord laten. Door de mensen uit de praktijk aan het woord te brengen, wordt de lezer vanuit de theorie mee de praktijk in genomen. Het verhaal van Daniël Drost liet mooi zien hoe een kerk kan aansluiten op de omgeving waarin die staat en hoe de Koninkrijksgedachte in de praktijk kan worden gebracht. Annemarie de Groot was een mooie illustratie bij de uitleg over de vormen waarmee emerging churches experimenteren.

Een verrijkende bron was verder het boek De kerk is dood, leve de koning van Otto de Bruijne en Stijn Postema. Ik heb twee beelden van de positie van de kerk uit het boek gebruikt. Omdat er niet heel veel tegenstanders aan het woord kwamen in het artikel, heb ik Bas van der Vlies gebruikt. Hij vertelde in dit boek dat hij de liturgie niet wil veranderen. Ook verschilt hij sterk van mening met de emerging church over de boodschap van de kerk.

Waar de emergers de verspreiding van het Koninkrijk van God ook als boodschap zien van Jezus, vindt hij juist dat kerken zich meer zouden moeten focussen op het verhaal van ellende, verlossing en dankbaarheid. Ik hoop hiermee te laten zien dat er wel degelijk verschillende meningen zijn over de ideëen van de emerging church en dat niet iedereen daar heil in ziet.

3.5.4 Opdrachtgevers

3.5.4.1 Portrettenserie

De portrettenserie 'christenen in het wild' wordt geplaatst op de kerkpagina's van het Friesch Dagblad. Het Friesch Dagblad was niet mijn eerste keuze. In eerste instantie wilde ik het artikel graag plaatsen in Cv Koers omdat ik het een prachtige aanvulling vond op de eerder verschenen stukken die vooral een theologische invalshoek hadden. Cv Koers vond het idee van de portrettenserie interessant, maar maakte de journalistieke afweging om de serie niet te plaatsen aangezien ze er in het verleden al veel aandacht aan hebben gegeven. Ook het Friesch Dagblad (FD) is een goede keuze. De portrettenreeks over mensen die bezig zijn met nieuwe vormen van kerk-zijn past perfect bij de vrijdenkende kerkredactie. Als ik de artikelen bij het Nederlands Dagblad had willen plaatsen, was ik denk ik veel meer beperkt geweest in wat ik wel en niet zou kunnen schrijven. Ik heb niet het idee dat de kerkredactie van het FD sterk vast zit aan een bepaalde christelijke stroming en heb het gevoel dat er veel ruimte is om te denken wat je wilt. Dit beeld klopte toen ik sprak met Lodewijk Born, een van de kerkredacteuren.

3.5.4.2 Opiniërend achtergrondartikel

Op het moment van schrijven heb ik nog geen opdrachtgever voor het opiniërende achtergrondverhaal. Ik heb me gefocust op het verkopen van de portrettenserie en dat is gelukt. Wel heeft het Friesch Dagblad ook interesse getoond voor het achtergrondartikel. Ze zouden het kunnen plaatsen in de wekelijkse bijlage *Het goede leven* of als afsluiter van de serie op de kerkpagina. Het goede leven is een weekkrant voor doen, denken, geloven en genieten. Verdieping en inspiratie zijn de kernwoorden. Het opiniërend achtergrondartikel heeft beide elementen in zich. Maar het artikel zou evengoed geplaatst kunnen worden in een ander christelijk blad, zoals EO Visie of CV Koers. Voorwaarde is denk ik wel dat het blad niet te behoudend is of een te sterke voorkeur heeft voor een bepaalde richting. Uiteindelijk is het een positief kritisch verhaal geworden over de emerging church.
Het doel van het artikel was te kijken in hoeverre de emerging church nu werkelijk midden in de wereld staat en wat er zou moeten veranderen aan de positie van de kerk in de samenleving. Dit idee zou ook goed bij EO Visie passen omdat het aansluit bij drie van haar veel terugkomende thema's: geloof, bijbel en christelijke levensstijl en kerk en theologie. Het Nederlands Dagblad zou ik ook nog kunnen proberen, maar de kans dat het daar geplaatst wordt, acht ik kleiner. Ik weet niet in hoeverre de gereformeerd vrijgemaakte achtergrond in de praktijk nog doorwerkt en de krant openstaat voor andere visies op kerk-zijn.

3.5.5 Werkwijze

De afstudeeropdracht was: schrijf minimaal drie verhalen van elk tweeduizend woorden. De eerste drie weken van de afstudeerperiode heb ik besteed aan literatuuronderzoek. Ik wilde eerst wat meer weten over het onderwerp. Daartoe heb ik boeken gelezen over de emerging church, de positie van de kerk in de samenleving en de toekomst van de kerk. In deze tijd heb ik ook bekeken wat er allemaal al geschreven is in de Nederlandse media over de emerging church en de positie van de kerk in de samenleving. Door dit laatste had ik al vrij snel een idee van wat ik zou kunnen toevoegen: schrijven over de deelnemers.
Vervolgens heb ik tot eind oktober de tijd gehad om de praktijk te verkennen. Ik ging naar samenkomsten van emerging churches en raakte in gesprek met mensen daar. Achteraf gezien was deze periode van vier weken wel vrij lang en had ik al eerder aan het echte werk kunnen beginnen. Maar deze weken waren erg goed om 'feeling' te krijgen met de praktijk en mensen te leren kennen die ik later zou kunnen gebruiken voor mijn portrettenserie of opinieverhaal. Door de gesprekken met veel mensen tijdens de uitgebreide praktijkoriëntatie, kreeg ik meer het verlangen om de verhalen van deze mensen naar buiten te brengen. Er was nog weinig over hen geschreven en ik kwam erachter dat mijn beeld dat ik uit de theorie had gekregen over hen niet klopte. Het was niet zo eenzijdig, dat er alleen maar creatievelingen kwamen of mensen die in de kerk teleurgesteld waren. Bij zo goed als iedereen zag ik een groot verlangen om Jezus te volgen.
Voordat ik eind oktober startte met de diepte-interviews, had ik een opdrachtgever gevonden. Het Friesch Dagblad wilde mijn portrettenreeks, bestaande uit vijf verhalen van achthonderd woorden, plaatsen. De categorieën en centrale vragen had ik toen al vastgesteld. Dat was door mijn uitgebreide praktijkonderzoek niet zo lastig om te doen. Ik startte met de diepte-interviews en het schrijven van de verhalen. Als ik een diepte-interview had gehad, probeerde ik het verhaal vrij snel daarna, meestal binnen drie dagen, te schrijven, om te voorkomen dat ik details van het gesprek zou vergeten. Ik was tegelijkertijd met verschillende verhalen bezig. Als ik het ene verhaal schreef, had ik vaak dezelfde dag of die dag erna een interview voor een ander verhaal. Als een verhaal af was, stuurde ik het naar mijn afstudeerbegeleider Tjirk van der Ziel die snel feedback gaf waardoor ik zaken, eventueel met behulp van een extra telefonisch interview, kon aanpassen. De portretten mochten maar 800 woorden lang zijn. Dat is niet veel, zeker niet als je ook nog sfeer en achtergronden toevoegt. Omdat ik met het schrijven van de vijf portretten ook nog niet aan de eis van in totaal zesduizend woorden voldeed, besloot ik een groot artikel te schrijven en daarin wat meer sfeer te verwerken. Ideeën voor het grote artikel kreeg ik in de praktijkoriëntatiefase. Ik zag veel voormalige leden van traditionele kerken in de emerging church en maar weinig niet-christenen. Dat verbaasde me, de beweging zegt immers gericht te zijn op de wereld. Ik werd bevestigd door een uitspraak van Johan ter Beek in *De kerk is dood leve de koning*. Daarin zegt Ter Beek: "Waar emerging churches nog weinig aandacht aan hebben gegeven, is het experiment midden in de samenleving. Teveel hebben zij zich beperkt tot de christelijke subcultuur waar ze uit voortkomen. Willen de emerging churches echt hun droom waar maken, dan zullen ze op een nieuwe manier vorm moeten geven aan 'geloven in het publieke domein' en de rol van een lokale kerk daarin." Dit was voor mij de bevestiging om een groot artikel te schrijven over of en hoe de emerging church de kloof

tussen kerk en samenleving kan dichten. Vrijdag 19 november waren de portretten af. De interviews voor het opinieverhaal had ik al wel gedaan, maar het artikel was nog niet afgerond. Daar werkte ik de laatste week aan. In de laatste week heb ik ook de feedback van het Friesch Dagblad verwerkt en de artikelen definitief gemaakt.

3.6 Journalistieke conclusies

Je verdiepen in een onderwerp, het journalistieke 'gat in de markt' ontdekken en een serie verhalen schrijven. Het was een groot project, maar wel ontzettend leuk en leerzaam om te doen. Hieronder zal ik puntsgewijs bespreken wat ik heb geleerd van deze periode.

1. Samenwerken met journalistieke redactie
Mijn portrettenserie wordt geplaatst op de kerkpagina van de kerkredactie. De samenwerking ging prima. Toen ik ze telefonisch vertelde over mijn idee, moest ik dit even naar ze mailen. Omdat ik afspraken met de geïnterviewden wilde maken, had ik gevraagd of ze snel konden reageren. Dezelfde dag kreeg ik groen licht en heb ik een groot deel van de interviewafspraken gemaakt. Het was goed om vooraf met hen te overleggen over de personen. Op dit moment hebben zij namelijk een serie lopen over gemeentestichting. Ze hadden daarom het verzoek om niet veel voormannen aan het woord te laten, maar juist de deelnemers.
Ik heb veel vrijheid gekregen van het Friesch Dagblad. De categorieën heb ik zelf vastgesteld en de personen die ik het meest geschikt vond ervoor geïnterviewd.
Een week voordat de deadline was voor het hele afstudeerproject, mailde ik ze de portretten met bijbehorende foto's. Ze reageerden binnen een week en hadden weinig op te merken aan de verhalen. De kleine opmerkingen die zij hadden, kon ik binnen een kwartier aanpassen. Verder was de kerkredacteur Lodewijk Born erg enthousiast, wat aanstekelijk werkte. Hij vond de verhalen mooi, divers en vernieuwend. Bovendien voorziet hij dat er veel reacties op zullen komen van lezers. Born was zelfs zo tevreden dat hij ook interesse heeft getoond in het opiniërend achtergrondverhaal.

2. Contacten leggen
Het leggen van contacten met mensen die bezig zijn met de emerging church, ging vrij gemakkelijk en snel. Via internet kwamen we onder meer in contact met Johan ter Beek van de Oase Soest. Hij heeft ons geholpen aan namen en telefoonnummers van andere emerging churches. Dat was erg handig. We spraken met veel mensen en breidden zo langzaam maar zeker ons netwerk uit. De voorbereidende gesprekken waren een goede voorbereiding op de diepte-interviews die volgden. Doordat ik al een keer met de geportretteerden had gesproken, had ik het idee dat ze me meer vertrouwden.

3. Betrokken zijn tegenover afstand houden
Vooraf had ik gedacht dat ik het af en toe moeilijk zou vinden om afstand te houden tot de geïnterviewde, omdat ik de persoon al één of meerdere keren daarvoor had gesproken. In de praktijk bleek dit reuze mee te vallen. Ik stelde me op als journalist, maar met veel geïnterviewden kon ik voor en na het interview gezellig praten over het onderzoek waarmee ik bezig was.

4. Interviewen
Veel interviews verliepen als een gesprek. Ik had de gesprekken goed voorbereid, met soms wel een lijst met veertig interviewvragen. Maar op het moment van interviewen kwamen de

meeste zaken vanzelf ter sprake. In het begin vond ik het lastig om mensen niet meteen te onderbreken als ze iets vertelden waar ik meer over wilde weten. Gaandeweg leerde ik om minder te interrumperen en even op te schrijven waarop ik terug wilde komen. Ook heb ik het belang van stiltes leren kennen. Vooral in het interview met Daniël Drost merkte ik dat hij de stiltes gebruikte om na te denken en dan vervolgens verder te praten.
Ook kwam ik er tijdens de eerste interviews achter dat ik af en toe gesloten vragen stel, die al een mening of conclusie in zichzelf meedragen. Ik lette hier speciaal op. En naarmate de interviews vorderden, merkte ik dat ik meer open vragen stelde.

5. Portrettenserie schrijven
De vooraf goed omschreven categorieën waren een geweldige steun bij het schrijven van de verhalen. Doordat ik van tevoren duidelijk had vastgesteld wat de focus en de centrale vraag van het portret zouden worden, hield ik dat in mijn achterhoofd bij het interviewen en ook bij het uiteindelijk schrijven van de artikelen. Het eerste portret dat ik schreef paste niet direct helemaal goed in de categorie. Tjirk wees me daarop en bij de daaropvolgende portretten was de categorie echt een leidraad voor me.
Achthonderd woorden per portret is niet zo veel. Het schrijfproces was vaak een proces van schrappen. In het begin vond ik dit lastig, maar na het derde portret lukte het inschatten van de hoeveelheid beschikbare ruimte beter. Tjirk gaf me tips wat ik kon weglaten en wees me erop hoe ik dingen compacter kon beschrijven. Hier heb ik veel van geleerd. Verder was het regelmatig 'kill your darlings'. Hoe leuk iets ook is om te vertellen, het moet wel iets toevoegen. De uitdaging bij korte verhalen, van achthonderd woorden, is voorkomen dat het saai wordt. Ik denk dat ik hierin goed geslaagd ben. Ik heb geprobeerd om tussen de regels door wat sfeer in het verhaal te brengen.

6. Groot opiniërend achtergrondartikel schrijven
Ik zag een beetje op tegen het schrijven van het grote opiniërend achtergrondverhaal van tweeduizend woorden. Voorafgaand had ik een bouwplan gemaakt met daarin mijn hoofdvraag, drie subvragen en in kernwoorden de antwoorden op de subvragen. Dit hielp goed. Zo voorkwam ik dat ik het overzicht verloor.
Verder vond ik het leuk om naast de portrettenserie ook een groot overzichtsartikel te schrijven. Het verhaal is een soort paraplu boven de portretten geworden. Het zet de portretten in een context, een context van de emerging church beweging en de kloof tussen kerk en samenleving waar alle geïnterviewde direct of indirect mee bezig zijn.

7. Formulering
Deze periode heb ik veel geschreven. Ik kwam erachter dat ik vaak woorden herhaal en dat het eigenlijk noodzakelijk is om een geschreven artikel na een dag nog eens te bekijken. Op het moment van schrijven was ik teveel met de inhoud bezig en niet in staat om ook meteen scherp te letten op de formulering.

Zoals bij alles in het leven, kan ik ook hierbij zeggen, vanuit de grond van mijn hart: oefening baart kunst. Schrijven is kunst. Ik ben blij dat ik mocht oefenen en hopelijk meerdere kunstwerkjes heb kunnen produceren.

Hoofdstuk 4. Persoonlijk nawoord

De drie maanden afstuderen heb ik als een leerzame, waardevolle en gezellige tijd ervaren. Leerzaam omdat ik in een veilige omgeving, met een betrokken, positiefkritische afstudeerbegeleider mocht groeien in het schrijven van verhalen. Waardevol omdat ik met veel mensen mocht spreken over een onderwerp dat mij persoonlijk bezighoudt en ook na dit onderzoek niet meer loslaat: de kloof tussen kerk en samenleving en hoe je als christen zou moeten leven. Erg gezellig waren de pauzes en het samenwerken met Sietske.

Hoofdstuk 5. Bijlagen

5.1 Opzet portrettenreeks

1. Onderwerp
Christenen in het wild.

2. Centrale vraag
Wat drijft mensen om buiten de christelijke subcultuur te experimenteren met gemeente-zijn?

3. Genre
Portretten.

4. Praktijk
Een serie van vijf portretten van elk achthonderd woorden.

Portret 1: herontdekken van de waarheid
Mensen die de waarheden bevragen die ze geleerd hebben van de kerk en, buiten de christelijke subcultuur, op zoek gaan naar wat de Waarheid is.
Centrale vraag: Hoe kijk je aan tegen de waarheden van je vroegere kerk en wat zie je nu als de Waarheid van en over het christelijk geloof?
Mogelijke geïnterviewden: Peter Tuin of Christiaan Bloem (Blooming People Nomaden Utrecht).
Gekozen geïnterviewde: Peter Tuin
Locatie: thuis, aan de hand van zelfgemaakt kunstwerk lijdensweg van Jezus.

Portret 2: herontdekken van het belang van een christelijke levensstijl
Mensen die niet zozeer de verlossing als werkelijke boodschap van Jezus zien, maar het verspreiden van het Koninkrijk van God. Zij willen navolgers van Jezus zijn en zien naast een geestelijke ook een praktisch kant aan Zijn boodschap, die relevant is voor de samenleving.
Centrale vraag: Wat was de werkelijke boodschap van Jezus, volgens jou, en hoe komt dit naar voren in je leven?
Mogelijke geïnterviewden: Franck Ploum (Ekklesia Breda), Johan ter Beek (De Oase Soest) of stadsmonnik Bernard Zweers (Bisdom Breda).
Gekozen geïnterviewde: Franck Ploum (Ekklesia Breda)
Locatie: Klooster Steijl (Venlo), waar Franck parttime werkt.

Portret 3: herontdekken kerkvormen
Mensen die sterk gericht zijn op het laten aansluiten van de kerk op de samenleving door het volgen van het voorbeeld van de eerste christengemeente en het gebruiken van nieuwe vormen om aan te sluiten bij de postmoderne mens. Verder zitten ze niet vast aan dogma's

en is er ruimte om het geloof op een nieuwe manier te beleven.
Centrale vraag: Wat vindt je in de emerging church wat je niet vond in de gevestigde kerk waar je kwam?
Mogelijke geïnterviewden: Annemarie de Groot (Oase Soest), Jurriaan Berger (Via Nova Amsterdam), Christiaan Bloem (Blooming People Nomaden Utrecht), Rikko Voorberg (Stroom Amsterdam) of Bauke Baljeu (Blooming People, Blossom Utrecht).
Gekozen geïnterviewde: Annemarie de Groot (Oase Soest)
Locatie: Soesterduinen in Soest.

Portret 4: herontdekken evangelisatie
Mensen die ontdekken dat straatevangelisatie, de oude manier van evangelisatie, niet meer werkt en dat je je authentieke geloof moet delen om mensen in deze tijd te overtuigen.
Centrale vraag: Welke manier van evangelisatie past bij deze tijd en hoe ben jij daar mee bezig?
Geïnterviewde: Daniël Drost (Stichting Kruiskamp Amersfoort), Martijn Vellekoop, Egbert Oppenhuizen (Blooming People Utrecht).
Gekozen geïnterviewde: Daniël Drost (Stichting Kruiskamp Amersfoort),
Locatie: wijk Kruiskamp Amersfoort

Portret 5: herontdekken aantrekkingskracht
Deze mensen zijn spiritueel op zoek. Het is (nog) onduidelijk waarin ze geloven, in Iets, de God van het christendom, of een spirituele kracht? Ze komen terecht bij de emerging church, waar vragen gesteld mogen worden en waar je op zoek mag zijn.
Centrale vraag: Hoe ziet jouw spirituele zoektocht eruit en wat vindt je in de emerging church?
Mogelijke en gekozen geïnterviewde: Annemiek Funneman (Blooming People Nomaden Utrecht)
Locatie: thuis.

5. Praktijk geïnterviewden – mogelijke combinaties:
Bij de keuze van de mensen is het belangrijk dat mensen uit verschillende gemeenschappen worden geportretteerd. Hieronder een overzicht van de mogelijke combinaties.

Optie 1:
1) Peter Tuin
2) Franck Ploum (Ekklesia Breda)
3) Annemarie de Groot (De Oase Soest)
4) Daniël Drost (Kruiskamp Amersfoort)
5) Annemiek (Blooming People Nomaden Utrecht)

Optie 2:
1) Christiaan Bloem (Blooming People Nomaden Utrecht)
2) Franck Ploum (Ekklesia Breda)
3) Annemarie de Groot (De Oase Soest)

4) Daniël Drost (Kruiskamp Amersfoort)
5) Annemiek (Blooming People Nomaden Utrecht)

Optie 3:
1) Peter Tuin
2) Johan ter Beek (De Oase Soest)
3) Jurriaan Berger (Via Nova)
4) Daniël Drost (Kruiskamp Amersfoort)
5) Annemiek (Blooming People Nomaden Utrecht)

6. Aanpak
Diepte-interviews met vijf personen, waarin de onderstaande drie zaken ter sprake zullen komen:
1) relatie met traditionele kerk
2) geloof in God
3) experimenteren met kerk-zijn en christen-zijn
Om de lezer beter te laten zien wat voor soort persoon het is en wat belangrijk voor die persoon is, gaan we terug naar een plaats van vroeger die een belangrijke rol heeft gespeeld in de manier waarop de persoon zich (op geloofsgebied) heeft ontwikkeld, bijvoorbeeld een lege kerk, geboorteplaats. Of we gaan naar een plaats die op dit moment een belangrijke rol speelt, bijvoorbeeld een samenkomst bijwonen van de emerging church waarin die persoon komt of terug gaan naar een plaats die dient als inspiratiebron.

7. Opdrachtgever
Friesch Dagblad, kerkredactie. Het Friesch Dagblad is een christelijke krant. Ze werken vanuit een christelijke overtuiging over God, mens en wereld. Dit komt onder meer naar voren in waarachtigheid, betrokkenheid bij de mens en wereld en deugdelijkheid.

8. Doelgroep opdrachtgever
Het Friesch Dagblad is een christelijke regionale krant. Ik vermoed dat niet alle lezers van het Friesch Dagblad een christelijke levensovertuiging hebben, maar omdat de krant werkt vanuit een christelijke overtuiging en ik schrijf voor de kerkredactie, richt ik mij op lezers die wel iets hebben met het christelijk geloof.

5.2 Opzet opiniërend achtergrondverhaal

Lengte: 2000 woorden

1. Onderwerp: emerging church en de kloof

2. Centrale vraag:
Is de emerging church in staat om de kloof tussen de kerk en de niet-christelijke wereld te dichten, of is de kloof nog steeds aanwezig?

De emerging church wil door buiten de christelijke subcultuur te experimenteren met nieuwe vormen van kerk-zijn, buitenkerkelijken aantrekken. Hoe ver staat de emerging church werkelijk buiten de christelijke subcultuur, in de wereld en trekken ze niet-christenen aan? Wat moet er veranderen om meer in de wereld te staan? Is de emerging church in staat om de kloof tussen de kerk en de niet-christelijke wereld te dichten, of is de kloof eigenlijk nog steeds aanwezig?

3. Genre
Opiniërend achtergrondartikel van tweeduizend woorden.

4. Doel artikel:
- helderheid scheppen over de emerging church
- lezer aan het denken zetten over kloof tussen kerk en samenleving
- lezer helpen mening te vormen over de emerging church en de manier waarop de kerk in de maatschappij staat en zou moeten staan.

5. Vorm:
Gemengd model:
- Achtergrondinformatie
- Deskundigen (zowel interne als externe; zowel ervarings- als theoretici) aan het woord
- Sfeer

6. Subthema's:
1. Kloof. Welke kloof is er tussen de gevestigde kerk en de samenleving? En hoe komt die er?
o Kloof aanwezig?
-> leegloop kerken
-> kloof kerk – christenen
-> kloof kerk – niet-christenen
o Hoe komt deze kloof er?

2. Emerging church, de oplossing? Kan de emerging church de kloof tussen de kerk en de samenleving dichten? Is zij de oplossing? Zo ja, hoe?
(Uitleg wat ec is:)
o Ontstaan emerging church

o Gedachtegoed (theologie) ec
o Nieuwe vormen ec
o Deelnemers
o Opereren buiten de christelijke subcultuur? (visies, voorbeelden Engeland en Nederland)
o Is EC de oplossing voor de kloof?

3. Doorwerking gedachtegoed. Werkt het gedachtegoed van de emerging church door? Wat moet er veranderen zodat de gevestigde kerk meer aansluit op de samenleving?
o doorwerking ec gedachtegoed
o Werkt gedachtegoed ec door in gevestigde kerken? (Nederland tegenover Engeland en Verenigde Staten)

7. Bronnen

Interviews:
o Visie-interview Robert Doornenbal, onderzoeker naar leiderschap binnen emerging church
o Visie-interview Johan ter Beek, deskundige uit de emerging beweging
o Visie-interview Stefan Paas, bijzonder hoogleraar kerkplanting en -vernieuwing Vrije Universiteit Amsterdam
o Annemiek, spirituele zoeker zonder christelijke achtergrond, deelnemer bij Blooming People Nomaden Utrecht
o Peter Tuin, pionier.
o Daniël Drost, pionier.

Literatuur:
o De kerk is dood leve de Koning – Otto de Bruijne en Stijn Postema
o Onderzoek CBS kerkgang
o Stad op een berg – James Kennedy
o Emergingchurches.nl – Johan ter Beek
o Ploeteren en Pionieren – Martijn Vellekoop en Nico-Dirk van Loo